

Date privind topografia arheologică a zonei Marghita, jud. Bihor

Attila Nándor Hágó, Sándor Romát, Erika Szabó

Abstract: *The aim of this paper is to present the archaeological materials discovered during fieldwork in 2004–2005 in the area of Marghita, Bihor county. Based on the materials collected, a number of 21 archaeological sites had been identified and recorded. Chronologically, these discoveries are covering a large time span, from the Developed Neolithic to the Late Middle Ages, being represented the most important cultures of the area. With this paper, we aim to contribute to the research of an archaeologically poorly known region.*

Keywords: *Bihor county, Bronze Age, Early Medieval Age, archaeological topography, pottery.*

Cuvinte cheie: *județul Bihor, epoca bronzului, epoca medievală, topografie arheologică, ceramică.*

Introducere

În vara anului 2004, un colectiv de cercetători de la Muzeul Țării Crișurilor cu conducerea arheologului Attila Lakatos¹, au început săpături preventive în hotarul satului Margine, în punctul Sinica – Poini, județul Bihor. Săpăturile au avut drept scop eliberarea terenului de sarcină arheologică pentru construirea viitoarei autostrăzi Borș – Brașov².

Colectivul de cercetători de la Muzeul Țării Crișurilor din Oradea a fost ajutat de studenții de la secția de istorie – arheologie din cadrul Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca și un număr mare de muncitori din diferite localități (Abram, Dijir, Margine, Marghita). Printre acești oameni a fost și un „arheolog amator”, Iosif Csokmai³, care a povestit că de mai mulți ani efectuează periegeze în zona Marghitei și de fiecare dată materialul colectat a fost predat muzeului din Oradea. Atunci s-a cristalizat ideea că ar fi bine să verificăm și să localizăm siturile arheologice mai sus menționate pentru a prelucra materialul arheologic, adăugând astfel informații despre această zonă puțin cunoscută și cercetată.

Cu ajutorul domnului Iosif Csokmai și a studenților⁴ am localizat 21 de situri în apropierea orașului Marghita. Materialul arheologic pe care l-am adunat este foarte variat. El datează din epoca neolitică până în epoca feudală târzie și este în primul rând material ceramic. Punctele au fost localizate și au fost fotografiate în iarna-primăvara anului 2005⁵.

În 2013–2014 zona discutată în acest articol a fost cercetată prin periegeze de către studenții de la UBB Cluj-Napoca și de la Școala Doctorală de la Universitatea din Debrecen⁶ Ungaria sub îndrumarea lui dr. Zsolt Molnár⁷. Deasemenea siturile cu descoperiri din epoca bronzului (cultura

¹ În perioada respectivă era arheolog la Muzeul Țării Crișurilor, Oradea.

² Crișan et al. 2005, 222–223.

³ Domnul Iosif Csokmai în perioada 2004–2018 a luat parte la peste 25 de săpături arheologice în județele Bihor și Satu Mare, dovedindu-și dragostea față de arheologie și de cercetarea trecutului. Îi mulțumim și pe această cale pentru amabilitatea de a publica materialul adunat prin periegeze și pentru ajutorul acordat în localizarea siturilor arheologice.

⁴ La periegeze au participat: Lóránd Kiss, Tibor-Tamás Daróczy, Tímea Nagy, Zenóbia Dobos, Kitty Porsztner, Erika Szabó, Sándor Romát, Attila Nándor Hágó.

⁵ Pe parcursul anului 2005 au fost efectuate două periegeze în zona Marghitei la care au participat Attila Lakatos, János Emődi, Sándor Romát, Attila Nándor Hágó.

⁶ Orsolya Gyurka, Tamás Szebenyi, Sándor Romát.

⁷ Lector universitar, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca.

Hajdúbagos), au fost localizate cu GPS și introduse în diferite baze de date creând și modelarea geografică preistorică a zonei.

La încadrarea cronologică a materialului arheologic adunat a ajutat foarte mult discuțiile purtate cu domnii dr. János Némethi, János Emödi, Attila Lakatos și dr. Zsolt Molnár.

Materialul descoperit prin cercetări de teren a fost parțial prezentat la două conferințe științifice⁸ și printr-o lucrare de masterat (Gyurka 2016).

Istoricul cercetărilor

Zona Marghita este puțin cercetată arheologic, majoritatea descoperirilor fiind realizate prin cercetări de teren, descoperiri incidentale, lucrări edilitar-gospodărești. În puține cazuri au fost efectuate săpături preventive sau săpături sistematice.

În comuna Abramuș, în anul 1907, în punctul numit *Öreg hegy* (Muntele Bătrân) au fost descoperite resturi de la un mormânt de înhumatie care se datează în sec. IV-VI d.Chr. Inventarul funerar consta, pe lângă materialul ceramic, din patru catarama de aur⁹. În localitatea Buduslău la sud-vest de acesta au fost descoperite fragmente ceramice și litice care au fost atribuite epocii neolitice fără a preciza cultura¹⁰. Cheș, comună așezată la nord-est de localitatea Marghita, apare în lista localităților cu descoperiri arheologice din județul Bihor prin faptul că la ferma *Lukászy* au fost descoperite două vase ceramice dintr-un mormânt care aparține epocii bronzului¹¹. Dintr-un loc neprecizat de pe teritoriul orașului Marghita avem date despre un fragment de vas și un cuțit de obsidian care sunt atribuite epocii neolitice. Tot de pe acest teritoriu se menționează, printr-o descoperire întâmplătoare, o verigă de aur și un buzdugan de bronz¹².

În apropierea satului Petreu din comuna Abram au fost semnalate în mai multe puncte, fragmente ceramice descoperite pe fortificațiile de pământ, aceste descoperiri fiind încadrate în epoca bronzului. La nord-vest de sat, lângă Barcău, se află o așezare fortificată denumită „*Belső Földvár*” care este datată în epoca medievală timpurie¹³.

Una dintre cele mai importante cercetări în zonă a fost săpătura preventivă efectuată cu ocazia construirii autostrăzii Borș-Brașov din anii 2004–2005. Cu această ocazie au fost efectuate săpături preventive în hotarul satelor Margine, Chiribiș, Cohani și Satu-Barbă¹⁴.

Descrierea geografică a zonei

Zona cercetată se află în partea nord-vestică a României pe teritoriul actual al județului Bihor. Siturile sunt așezate pe valea Barcăului, la sud de Dealurile Tășnadului și pe partea estică a Colinelor Ierului (Pl I/1–2). Cel mai important râu al teritoriului cercetat este Barcăul, care izvorește din partea nordică a Munților Apuseni, în comuna Sâg din județul Sălaj. Principalii afluenți ai Barcăului din zona sunt Dijir, Eger și Făncica. Aici cursul Barcăului se schimbă pe direcția sud, sud-vest. Are o pantă redusă de scurgere, între 0,4 și 2 m/km¹⁵. Astfel, se formează o luncă largă cu bălți și mlaștini. În jurul orașului Marghita, după ce adună afluenții săi, formează o mică depresiune după care panta de scurgere nu atinge nici 1 cm, formând o rețea de bălți și mlaștini, astfel încât valea propriu zisă nici nu s-a mai putut identifica¹⁶.

Solurile zonei, pe colinele și pe versantul sudic al dealurilor Tășnadului, sunt soluri brune de

⁸ Hágó 2005; Romát 2005, Gyurka 2014.

⁹ Repertoriu 1974, 7.

¹⁰ Repertoriu 1974, 20.

¹¹ Roska 1942, 121.

¹² Hampel 1891, 83; Roska 1942, 157.

¹³ Repertoriu 1974, 54.

¹⁴ Crișan et al. 2005, 222–223.

¹⁵ Bihor 1979, 25.

¹⁶ Dunka Papp 2008, 17.

pădure slab și mediu podzolite, iar pe valea Barcăului soluri de luncă¹⁷. Vegetația pe versantele colinelor și a dealurilor constă în păduri de cer și gârniță, pe terase pajiște de luncă, iar în văi stufiguri și trestii.¹⁸ (Pl. III/1–3)

Metoda de lucru

Alegerea noastră a fost repertoriizarea siturilor în ordine teritorială și alfabetică. Modelul utilizat la alcătuirea fișelor de sit cuprind următoarele informații legate de situri:

Localitatea: denumirea localității și poziția teritorială (sat, comună, oraș, județ, țară)¹⁹.

1. *Locul descoperirii (sit):* localitatea și denumirea punctului de hotar unde se află situl.

2. *Reper:* localizarea sitului arheologic față de localitate menționând distanța și direcția de la un punct de reper.

3. *Condiții de descoperire:* scurt context al descoperiri, date esențiale despre cercetare (anul, modul de cercetare, colectivul de cercetare, etc.).

4. *Descriere:* descrierea materialului arheologic.

5. *Cronologia/Încadrarea culturală:* încadrarea largă în epocă și atribuirea culturii materialului descoperit.

6. *Bibliografie:* sunt citate lucrările științifice (articole, cataloage, monografii, conferințe, etc.) în care apar informații referitoare la descoperire.

7. *Loc de păstrare:* instituția de cultură (muzeu, instituția de istorie) unde sunt păstrate descoperirile.

Catalog (Pl. II/1)

1) ABRAM (jud. Bihor)

1. Abram-Zona complexului (Complex környéke).

2. Situl se află la 200–250 m vest de la complexul de porc, pe un braț mort al râului Barcău.

3. Cercetări de teren 2004, 2005.

4. Fragmente ceramice, obsidian (Pl. IV/1–6).

5. Neolitic târziu cultura Baden, epoca bronzului, cultura Hajdúbagos.

Materialul adunat este alcătuit din fragmente ceramice și un fragment de obsidian. Materialul ceramic este alcătuit din fragmente de burtă și buză de culoare cărămizie și brună cu flecuri, netezit, amestecat cu nisip și mică. Majoritatea fragmentelor ceramice sunt atipice fără decor. Datorită fragmentului de obsidian și bazându-ne pe compoziția pastei presupunem că se datează în epoca neolitică (Pl. IV/1,3,4).

Fragmentul de toartă în bandă decorată cu împunsături succesive (Pl. IV/2) se datează în eneolitic, cultura Baden²⁰.

Pe lângă materialul ceramic datat în cultura Baden au fost descoperite și câteva fragmente din epoca bronzului, din cultura Hajdúbagos. Fragmentele ceramice sunt de factură bună cu suprafața bine netezită, lutul fiind amestecat cu nisip și cu mică (Pl. V/5). Se încadrează bine în materialul arheologic cunoscut în nord-vestul României sau în Depresiunea Alföld²¹.

6. Hágó 2005; Gyurka 2014, Gyurka 2016.

7. Muzeul Județean Satu-Mare, Secția Carei (MJSM SC).

¹⁷ Bihor 1979, 30.

¹⁸ Bihor 1979, 34.

¹⁹ La unele puncte de hotar denumirile sunt menționate bilingv (română și maghiară) deoarece în literatura de specialitate, dar și în rândul localnicilor, sunt folosite ambele denumiri.

²⁰ Roman, Némethi 1978, Pl. 53/9; Pl. 65/2; Némethi 1986–87, Fig. 9/3; Iercoșan 1986, 87, 140–141.

²¹ Némethi 2009a, 203–221; Nagy 2005, 63–91; Nagy 2007, 121–144.

2) BUDUSLÁU (jud. Bihor)

1. Buduslău-Valea Pășunii (Legelő völgy).
2. Situl se află la circa un kilometru sud est de la sat pe o terasă a unui pârau.
3. Cercetări de teren 2004, 2005.
4. Fragmente ceramice (*Pl. IV/7–17*).

5. Neolitic târziu și epoca bronzului, cultura Hajdúbajos, epoca feudală timpurie.

Materialul neolitic este de factură grosieră, culoare brun – cărămiziu și cenușiu amestecat cu nisip și pietricele, fără decor. Sunt fragmente atipice, fără decorații și fragmente ceramice datate în epoca bronzului cultura Hajdúbajos.

Materialul neolitic este de factură bună, cu suprafața săpunoasă, ceramica are ardere bună de culoare brun cu flecuri și cărămizie, fără ornamente. Se datează în neoliticul târziu (*Pl. IV/10, 13–14*).

Fragmentele ceramice care se datează în cultura Hajdúbajos constau din fragmente de burtă, funduri și buze. Materialul este de factură semifină de culoare cărămizie, amestecat cu nisip cu bob mare și mică. Decorurile constau în caneluri, împunsături cu degetul, linii paralele incizate și proeminențe trase din peretele vasului. După compoziția pastei și după ornamente, fragmentele ceramice se încadrează bine în epoca bronzului, cultura Hajdúbajos²².

Tot aici am adunat câteva fragmente ceramice datate în epoca medievală timpurie, de factură semifină, culoare brun cu flecuri, amestecat cu mică, decorat cu linii incizate (*Pl. V. 14–17*). Datorită faptului că fragmentele sunt mici, nu s-au putut reconstitui formele, dar după tipul de ardere și materialul folosit la degresare le putem data în secolul VIII-XI d.Chr.

6. Hágó 2005, Romat 2005, Gyurka 2014, Gyurka 2016.
7. Muzeul Județean Satu-Mare, Secția Carei (MJSM SC).

3) CHEȚ (jud. Bihor)

1. Cheț-Tabla „Diófa” (Diófa tábla).
2. Situl se află chiar la ieșirea din sat, pe partea stânga a drumului spre Sălacea, spre o terasă plată.
3. Cercetări de teren 2004, 2005.
4. Fragmente ceramice (*Pl. V/1–10*).
5. Epoca bronzului, cultura Hajdúbajos.

Din acest sit arheologic am adunat fragmente ceramice de factură semifină, de culoare cărămizie și cenușie, amestecat cu pietricele, nisip și mică. Materialul ceramic constă din fragmente de burtă, funduri, umeri și buze. Decorul care se întâlnește este: împunsături succesive, scrijelituri, canelură lată și incipientă, linii paralele incizate, proeminențe ce pornesc din peretele vasului, înconjurată cu decor de puncte realizate cu un obiect ascuțit. După compoziția pastei și a decorului, materialul ceramic se datează în epoca bronzului, cultura Hajdúbajos. S-au putut reconstitui prin desen o strachină cu buză invazată cu buton sub buză (*Pl. V/5*) și oale (*Pl. V/1, 7, 9*). Analogii bune găsim în Valea Ierului, în Depresiunea Nirului, pe Câmpia Careiului²³ și în Depresiunea Alföld²⁴.

6. Hágó 2005; Gyurka 2014, Gyurka 2016.
7. Muzeul Județean Satu-Mare, Secția Carei (MJSM SC).

4) CHEȚ (jud. Bihor)

1. Cheț-Pământul lui Hópitye (Hópitye földje).
2. Situl se află la o distanță de 1,5 km pe partea nord-estică a satului la izvorul unui pârau pe o terasă mare, care se alungește mai mult de un kilometru, situl se află chiar pe versantul acestei terase. Pe partea opusă se află o pădure.

²² Némethi 1999, 105–106; Némethi 2009a, 203–221; Nagy 2005, 63–91; Nagy 2007, 121–144.

²³ Némethi 1986–87; Némethi 1999, 105–106; Némethi 2009a, 203–221.

²⁴ Nagy 2005, 63–91; Nagy 2007, 121–144.

3. Cercetări de teren 2004, 2005.
4. Fragmente ceramice (*Pl. VI/1-9*).
5. Epoca bronzului, cultura Suciul de Sus, La Téne – celtic.

Fragmentele ceramice adunate de pe acest sit sunt alcătuite din burți, funduri, buze și torți. Majoritatea fragmentelor sunt de culoare cărămizie și brună amestecate cu nisip și mică. Toarta este în bandă trasă organic din buza vasului având o culoare negru – cenușiu amestecat cu nisip fin, fără decorații, cu urme de slip albicios. Ornamentele lipsesc aproape în totalitate, numai pe două fragmente sunt linii paralele incizate. Datarea fragmentelor bazată pe pastă și pe decoruri este în epoca bronzului, cultura Suciul de Sus (?).

Tot din acest sit provine un fragment ceramic de factură celtică (buză de oală) de culoare cenușie, amestecat cu grafit, confectionat la roata înceată (*Pl. VI/11*). Forma aceasta de oală este prezentă în așezările și mormintele celtice din nord-vestul României²⁵.

6. Hágó 2005; Gyurka 2014, Gyurka 2016.
7. Muzeul Județean Satu-Mare, Secția Carei (MJSM SC).

5) CHEȚ (jud. Bihor)

1. Cheț – Miriștea Bisericii (Templum sűrűje).
2. Se află pe partea opusă a pământului Hópitve, în pădurea Cheț. Ruina este biserica satului medieval Banka. Se întinde pe versantul terasei, urmele satului medieval se văd foarte clar pe versant.
3. Cercetări de teren 2004, 2005.
4. Fragmente ceramice (*Pl. VI/10-11*).
5. Epoca medievală timpurie secolul X-XII.

Materialul arheologic adunat de pe sol este alcătuit din câteva fragmente ceramice și fragmente de chiripici. Ceramica este făcută la roata înceată, de culoare cărămizie, decorată cu linii paralele, amestecată cu nisip și mică; se datează în epoca arpadiană, secolele X-XII²⁶. Denumirea sitului arheologic provine de la vechea biserică medievală a localității. Cu ocazia cercetărilor de teren din 2005 au fost observate urmele ruinelor bisericii în pădure.

6. Romát 2005; Gyurka 2014, Gyurka 2016.
7. Muzeul Județean Satu-Mare, Secția Carei (MJSM SC).

6) CHEȚ (jud. Bihor)

1. Cheț – Fântâna lui Imre Csokmai (Csepegös).
2. Se află pe partea estică a drumului Marghita-Cheț, la o distanță de un kilometru de la Ferma lui Sandor, pe o terasă a unui pârâu.
3. Cercetări de teren 2004, 2005.
4. Fragmente ceramice.
5. Epoca bronzului, cultura Hajdúbajos. Analogii sunt în nord-vestul României sau în Depresiunea Alföld²⁷.
6. Hágó 2005; Gyurka 2014, Gyurka 2016.
7. Muzeul Județean Satu-Mare, Secția Carei (MJSM SC).

7) CHEȚ (jud. Bihor)

1. Cheț – Valea lungă (Hosszúvölgy).
2. Situl se află pe partea estică a drumului Marghita-Cheț, unde se face o curbă spre satul Cheț; de la curbă spre est pe drumul de pământ pe o terasă a unui pârâu.
3. Cercetări de teren 2004, 2005.
4. Fragmente ceramice (*Pl. VI/14*).

²⁵ Némethi 2013, 203–221.

²⁶ Istvánovits 2003, 260.

²⁷ Némethi 2013, 203–221; Nagy 2005, 63–91; Nagy 2007, 121–144.

5. Epoca bronzului, cultura Hajdúbajos. Materialul ceramic constă din câteva fragmente atipice, fără ornamente. Sunt de factură semifină, cu suprafața bine netezită, amestecat cu nisip și pietricele, sunt de culoare brun deschis, închis, ardere bună reductantă. Fragmentele provin de la vase de dimensiuni mijlocii (castroane, oale). Analogii sunt în nord-vestul României sau în Depresiunea Alföld²⁸.

6. Hágó 2005; Gyurka 2014, Gyurka 2016.

7. Muzeul Județean Satu-Mare, Secția Carei (MJSM SC).

8) CHEȚ (jud. Bihor)

1. Cheț – Péntekes.

2. Se află pe partea estică a lacului de acumulare, pe o terasă, la nord-est de satul Cheț.

3. Cercetări de teren 2004, 2005.

4. Fragmente ceramice, așchii de obsidian. (*Pl. VI/15*).

5. Epoca neolitică. Materialul arheologic este de factură semifină, cu suprafață bine netezită, săpunoasă, lutul fiind amestecat cu nisip fin. Este de culoare brun deschisă, ardere bună, fără ornamente. Sunt fragmente atipice, care provin din burți de la diferite tipuri de vase. Pe lângă fragmentele ceramice au fost descoperite și așchii de obsidian. Fragmentele ceramice se încadrează în epoca neolitică.

6. Hágó 2005.

7. Muzeul Județean Satu-Mare, Secția Carei (MJSM SC).

9) CHRESTUR (jud. Bihor)

1. Chrestur – Ferma Chrestur (Keresztúri tanya).

2. Se află pe partea stângă a drumului Petreu-Chrestur, la sud de Ferma Chrestur, pe partea estică a terasei unei pârau, între pârau și un holm.

3. Cercetări de teren 2004, 2005.

4. Fragmente ceramice (*Pl. VI/1–16*).

5. Epoca bronzului, cultura Hajdúbajos.

Materialul ceramic adunat este de factură semifină, culoare brun închis, cărămiziu, și negru – cenușiu, amestecat cu nisip și mică. Decorurile regăsite sunt împunsături succesive, incizii, canelură incipientă, linii paralele. După compoziția pastei și după decorații, materialul se datează în epoca bronzului, cultura Hajdúbajos. Fragmentele sunt din forme de vase tipice, care se regăsesc în toate așezările din această cultură²⁹.

6. Hágó 2005; Gyurka 2014, Gyurka 2016.

7. Muzeul Județean Satu-Mare, Secția Carei (MJSM SC).

10) GHIDA (jud. Bihor)

1. Ghida – Fântâna cireadei sub munte (Csordakút hegyalja).

2. Se află lângă drumul de pământ spre Picu la cca. 700 de metri de la ultimele case din sat, în jurul fântânii cireadei. Situl este pe terasa mare a Barcăului sub Dealurile Tășnadului.

3. Cercetări de teren 2004, 2005.

4. Fragmente ceramice (*Pl. VI/12–13*).

5. Sec. II-IV. d.Chr.

Materialul colecționat prin periegheză constă din fragmente tipice și atipice, datate în secolele II – IV. e. n. Dintre materialul tipic, este importat să menționăm un fragment ceramic de factură grosieră, de culoare brun închis (probabil ars secundar) amestecat cu pietricele, decorat cu canelură incipientă. Celălalt fragment este de factură fină, confecționat la roată rapidă, de culoare cenușie,

²⁸ Némethi 2009a, 203–221; Nagy 2005, 63–91; Nagy 2007, 121–144.

²⁹ Némethi 2009a, 203–221; Nagy 2005, 63–91; Nagy 2007, 121–144.

amestecat cu nisip fin și mică, provenind probabil din atelierul de ceramică de la Porolisum (?), folosit în mediu barbar³⁰.

6. Hágó 2005; Romát 2005; Gyurka 2014, Gyurka 2016.
7. Muzeul Județean Satu-Mare, Secția Carei (MJSMS SC).

11) MARGHITA (jud. Bihor)

1. Marghita – Versantul oilor (Báránykai oldal).
2. Situl este află la nord-est de țărand, la est de ultimele case al orașului Marghita, unde pârăul Egher face o curbă. Situl se află pe „peninsula” respectivă.
3. Cercetări de teren 2004, 2005.
4. Fragmente ceramice (*Pl. VIII/1–11*).
5. Epoca bronzului, cultura Hajdúbajos, epoca medievală timpurie.

Materialele ceramice adunate de pe sol sunt de factură semifină, culoare cărămizie, brun cu flecuri, negru – cenușiu și negru, amestecat cu nisip, mică, cioburi pisate, pietricele. După decorații (incizie, caneluri, împunsături, linii în val, spirale) fragmentele se datează în epoca bronzului cultura Hajdúbajos. S-au putut reconstitui următoarele forme de vase: oale (*Pl. VIII/1–2, 6*), cană cu toartă (*Pl. VIII/3*), vas de mici dimensiuni (*Pl. IX/4*), strachină (*Pl. VIII/5*). Aceste forme de vase sunt prezente la aproape toate așezările din aria de răspândire a culturii Hajdúbajos (Németi 2013, 203–222; Nagy 2005, 63–91; Nagy 2007, 121–144).

Tot din acest punct am adunat câteva fragmente ceramice datate în epoca arpadiană. Fragmentele de buze se pot data între secolele XI–XIII. (*Pl. VIII/7, 11*) Fragmentul de cazan din lut se poate data în secolele XI–XIII (*Pl. VIII/8*). Este tipul IID2b, cel mai comun tip al tipologiei lui Miklós Takács (Takács 2010, 147.). Celelalte fragmente ceramice (*Pl. VIII/9, 10*) se pot data tot în epoca arpadiană.

6. Romát 2005; Gyurka 2014, Gyurka 2016.
7. Muzeul Județean Satu-Mare, Secția Carei (MJSMS SC).

12) MARGHITA (jud. Bihor)

1. Marghita – Barajul „Hosszúasszó” (Hosszúasszó gát).
2. Se află la est de orașul Marghita, lângă cartierul țiganilor, vreo 200 m de la ultimele case.
3. Cercetări de teren 2004, 2005.
4. Fragmente ceramice (*Pl. IX/1–11*).
5. Epoca neolitică, grupul Esztár; epoca bronzului, cultura Hajdúbajos.

Materialul ceramic neolitic este de factură semifină și grosieră de culoare cărămizie, amestecat cu nisip și mică (*Pl. IX/1–8*). Pe un fragment s-a putut observa urme de pictură roșatică. Are suprafață săpunoasă, amestecat cu nisip fin și pleavă, cu două proeminențe alungite. Fragmentele se datează în neoliticul dezvoltat, în cultura Esztár (*Pl. IX/6*). S-au putut reconstitui prin desen următoarele forme ceramice: castron (*Pl. IX/1, 2, 6*), vas cu profil „S” (*Pl. IX/5*), oală (*Pl. IX/3, 7*), vas de provizii (*Pl. IX/4*). Analogii bune sunt în mai multe așezări din Depresiunea Alföld³¹.

Pe lângă materialul din epoca neolitică dezvoltată, s-au descoperit câteva fragmente ceramice care se datează în epoca bronzului în cultura Hajdúbajos. Ceramica este de factură fină cu suprafața bine netezită, pastă amestecată cu nisip fin și mică, fără ornamente. Fragmentele provin de la vase de dimensiuni mari, vase de provizii sau oale (*Pl. IX/9–11*). Formele de vase sunt prezente în aproape toate așezările din aria de răspândire a culturii³².

6. Hágó 2005; Gyurka 2014, Gyurka 2016.
7. Muzeul Județean Satu-Mare, Secția Carei (MJSMS SC).

³⁰ Gindele, Istvánovits 2009, 23–45.

³¹ Goldmann, Szenánszky 1994, 225–230; Dani 2006–2007, 51–54.

³² Németi 2009a, 203–221; Nagy 2005, 63–91; Nagy 2007, 121–144.

13) MARGHITA (jud. Bihor)

1. Marghita – Ferma Kis (Kis tanya).
2. Se află pe partea dreapta a drumului spre Tășnad, la cca. 200–250 m de la ultimele case a orașului Marghita.
3. Cercetări de teren 2004, 2005.
4. Fragmente ceramice.
5. Epoca eneolitică, cultura Tiszapolgár, epoca bronzului, cultura Hajdúbajos (?).
Fragmentele ceramice eneolitice sunt de factură grosieră și semifină, de culoare cărămizie, cu barbotină stropită (unele purtând urme de ardere secundară), amestecat cu nisip și mică. Majoritatea fragmentelor sunt fără decor. După toarte și proeminențele de tip *cioc de pasăre* materialul ceramic se datează în cultura Tiszapolgár. S-a putu reconstitui următoarele forme de vase: vas miniatural cu patru „picioare”. Analogiile sunt prezente în așezările din nord-vestul României³³.
Fragmentele ceramice aparținând culturii Hajdúbajos sunt de factură semifină, de culoare cărămizie, brun cu flecuri, cenușiu și negru – cenușiu, amestecat cu nisip, mică, cioburi pisate și pietricele. Decorurile constau în linii paralele și incizii. Formele de vase sunt prezente în aproape toate așezările din aria de răspândire a culturii³⁴.
Tot aici a fost descoperit un fragment de ceramică, de factură fină, confecționat la roata rapidă, de culoare cenușie, amestecat cu nisip fin, răspândit pe teritoriul barbar³⁵.
6. Hágó 2005.
7. Muzeul Județean Satu-Mare, Secția Carei (MJSJ SC).

14) MARGHITA (jud. Bihor)

1. Marghita – Ferma lui Sándor (Sándor major).
2. Se află în jurul fermei denumită ferma lui Sándor, care este situată pe partea stângă a drumului Marghita-Cheț.
3. Cercetări de teren 2004, 2005.
4. Fragmente ceramice, obsidian, topor de piatră (*Pl. VIII/1–5; Pl. XI/1–8; Pl. XII/1–3; Pl. XIII/1–8; Pl. XIV/1–9; Pl. XV/1–5*).
5. Epoca neolitică târzie, epoca bronzului, cultura Suciu de Sus, cultura Hajdúbajos, epoca medievală timpurie.
Materialul arheologic descoperit constă din diferite fragmente ceramice, datând în diferite epoci (epoca bronzului, epoca medievală timpurie), fragmente de obsidian și un ciocan de piatră.
Fragmentele ceramice din epoca neolitică sunt de factură grosieră cu suprafața zgrunțuroasă, poroasă sau săpunoasă. Materialul folosit ca degresant este nisipul cu bob mare, pietricele, nisip și pleavă. Fragmentele provin de la vase de dimensiuni mari (vase de provizii sau oale); fragmentele sunt fără ornamente, unele sunt prevăzute cu toarte (*Pl. X/1–4*). Tot de pe acest sit provine un fragment de lamă de obsidian cu margini retușate (*Pl. XI/9*).
Fragmentele ceramice datate în epoca bronzului sunt de factură semifină și fină, de culoare brun cu flecuri, cărămiziu, cenușiu, negru – cenușiu (unele sunt arse secundar), amestecat cu nisip fin și cu bob mare, mică, pietricele și cu resturi vegetale. Fragmentele sunt buze, burți, umeri, toarte, unele provenind din vâscioare de mici dimensiuni. Împreună cu ceramica am mai descoperit fragmente dintr-un vas portativ, de culoare cărămizie, amestecat cu nisip și piatră, puțin deformat, datorită focului (*Pl. XV/4*). Sunt prezente următoarele ornamente: împunsături cu deget pe buza unui vas interior-exterior (*Pl. XI/1*), incizii (*Pl. XI/5. Pl. XIV/4*), incizii cu caneluri înguste (*Pl. XII/2*), caneluri înguste (*XIII/2; XV/3*), ornament în formă de linte (*Pl. XII/2*), împunsături

³³ Iercoșan 2002.

³⁴ Németi 2009a, 203–221; Nagy 2005, 63–91; Nagy 2007, 121–144.

³⁵ Gindele, Istvánovits 2009, 23–45.

(Pl. XIV/2; Pl. XV/3) împunsături cu buton (Pl. XIII/8). Ornamente plastice: buton simplu rotund (Pl. XI/3), buton simplu alungit (Pl. XIII/7).

S-au putut reconstitui următoarele forme de vas: oale de dimensiuni diferite (Pl. XI/1, 2, 4, 7, 8; Pl. XII/1; Pl. XIII/3–6; Pl. XIV/1–4), vas de provizii (Pl. XI/3; Pl. XII/2–5; Pl. XV/2; Pl. XIV/6;), castron (Pl. XIII/5), vatră portativă (XV/4).

După pastă și decor (împunsături, caneluri, incizii, spirale, linii paralele, impresiuni cu degetul și unghia, scrijelituri), materialul se datează în cultura Hajdubagos. Analogiile le găsim în Valea Ierului, Câmpia Careiului, Depresiunea Nirului³⁶ și în Nyírség³⁷.

Toporul de piatră are forma patrulateră cu colțuri rotunjite, lucrat dintr-o piatră dură. Dimensiuni: L: 8 cm; l: 4 cm; Gr: 2,4 cm. Este prevăzut cu gaură de înmănușare, s-a păstrat fragmentar, prezintă urme de folosire (Pl. XIV/9).

Avem un fragment deosebit de important provenind dintr-un vâscior de factură fină, de culoare negru – cenușie, amestecat cu nisip fin și mică, decorat cu buton, excizii și rețea de triunghiuri, aparținând culturii Suciu de Sus (Pl. XIV/1). Analogii găsim în Crișana și în Maramureș³⁸.

Fragmentele de epoca feudală timpurie sunt de factură semifină, confecționate pe roată înceată, de culoare brun cu flecuri, amestecat cu nisip și mică, ornamentate cu linii incizate în val sau fără ornamente (Pl. XIV/7–8).

6. Hágó 2005; Romát 2005; Gyurka 2014, Gyurka 2016.

7. Muzeul Județean Satu-Mare, Secția Carei (MJSM SC).

15) MARGHITA (jud. Bihor)

1. Marghita-Barajul „Szénégető” (Szénégető gát).

2. Se află pe partea dreaptă a drumului Marghita-Cheț, chiar cum ieșim din oraș spre Cheț, la cca 200 de m de la drum este un baraj, care a afectat situl.

3. Cercetări de teren 2004, 2005.

4. Fragmente ceramice.

5. Epoca neolitică grupul Esztár, epoca eneolitică cultura Tiszapolgár. Fragmentele ceramice adunate de pe acest sit sunt fragmente atipice de culoare cărămiziu, amestecat cu nisip fără decorații, datând în neoliticul dezvoltat, probabil grupul Esztár. Material asemănător este în aria de răspândire a grupului Esztár de pe teritoriul Ungariei³⁹.

Tot aici am descoperit fragmente ceramice (burtă, fund, toartă) de culoare cărămizie, amestecat cu nisip și mică, aparținând culturii Tiszapolgár. Analogiile materialului descoperit le găsim în nord-vestul României⁴⁰.

6. Hágó 2005; Gyurka 2014, Gyurka 2016.

7. Muzeul Județean Satu-Mare, Secția Carei (MJSM SC).

16) MARGINE (Comuna Abram, jud. Bihor)

1. Margine, drumul spre satul Cohani.

2. Situl se găsește la cca. 1 km. de la halta Margine, în partea stângă a drumului județean care leagă orașele Marghita și Suplacu de Barcău.

3. Cercetări de teren 2004, 2005.

4. Fragmente ceramice.

5. Epoca eneolitică, cultura Tiszapolgár, epoca bronzului, cultura Hajdúbagos, sec. VIII-IX. d.Chr. (Pl. XVIII/5–9).

De pe acest sit am colecționat cantitatea cea mai numeroasă de material arheologic (fragmente

³⁶ Némethi 2009a 203–221.

³⁷ Nagy 2005, 63–91; Nagy 2007, 121–144.

³⁸ Chidioșan 1970, 287–895; Pop 2005, 61–93.

³⁹ Goldmann, Szenánszky 1994, 225–230; Dani, 51–54.

⁴⁰ Iercoșan 2002.

ceramice, fragmente de chirpici, unelte de piatră, vatră portativă, etc.). Materialul ceramic este destul de variat, am adunat fragmente din epoca neolitică, epoca bronzului și din epoca medievală. Fragmentele ceramice aparținând eneoliticului sunt torți și proeminente perforate și semiperforate de culoare cărămizie, amestecat cu nisip și mică fără decor. După forma toartelor și a pasteii, fragmentele se datează în eneolitic, cultura Tiszapolgár (*Pl. XVII/10, 14; Pl. XVIII/1–2*). Analogiile sunt prezente în apropiate toate siturile din nord-vestul României⁴¹.

Materialul ceramic care este datat în epoca bronzului cultura Hajdúbajos este de culoare brun – cărămiziu, cenușiu și negru – cenușiu, unele cu urme de barbotină neagră. Amestecul este realizat cu nisip, mică, cioburi pisate.

Decorațiile cele mai des întâlnite sunt: caneluri incipiente (*Pl. XVII/1–2, 8–9, 13*), incizii cu împunsături (*XVI/12; XVII/11*). Ornamente plastice: brâuri (*Pl. XVI/1,3,6; XVII/12*), butoni (*Pl. XVI/7; Pl. XVII/3, 14*). Formele de vase care au fost reconstituite sunt următoarele: oale cu buză dreaptă (*Pl. XVI/1, 3*), oală cu buza ușor evazată (*Pl. XVI/4,6,10*). Tot aici a fost descoperită o piatră de formă ovoidală cu urme de folosire, care probabil a fost utilizată la zdrobirea cerealelor. Vatra portativă este de culoare cărămizie, amestecat cu pietricele. Decorul este realizat prin impresiune cu unghia în jurul gâtului, incizii pe burtă, și o gaură pe piciorul vetrei. Analogii pentru materialul arheologic descoperit le găsim în aproape toate așezările din aria de răspândire a culturii⁴². Fragmentele ceramice care pot fi datate în secolele VIII–X, în perioada avară târzie (*Pl. XVII/5–9*) sunt de factură semifină, având culoare negru-cenușiu, amestecat cu pietricele și mică. Decorațiile constau în linii paralele deasupra buzei și linii în val. Fragmentul de buză tăiată drept decorată cu linii paralele și linii în val se poate data la mijlocul secolului al VIII-lea spre secolul al IX-lea (Bajkai 2012a, 407–480). Fragmentul de buză rotunjită și decorată cu linii în val se poate data în secolul al VIII–IX⁴³. Fragmentul de strachină se poate data în secolul al VIII-lea⁴⁴.

6. Hágó 2005; Romát 2005; Gyurka 2014, Gyurka 2016.

7. Muzeul Județean Satu-Mare, Secția Carei (MJSZ SC).

17) PETREU (jud. Bihor)

1. Petreu – Ferma Petreu-partea sudică (Petri tanya-déli oldal).

2. Ferma se află pe dreapta drumului Petreu-Chrestur la cca. 700 metri de drum. Situl se află în partea sudică a fermei.

3. Cercetări de teren 2004, 2005.

4. Fragmente ceramice.

5. Epoca bronzului, cultura Hajdúbajos. Materialul arheologic adunat este alcătuit din fragmente ceramice de factură semifină cu suprafața bine netezită, lutul fiind amestecat cu nisip și mică. Fragmentele nu sunt ornamentate, provin de la vase de dimensiuni mijlocii și mari. Analogii sunt în nord-vestul României sau în Depresiunea Alföld⁴⁵.

6. (Hágó 2005; Romát 2005; Gyurka 2014, Gyurka 2016.

7. Muzeul Județean Satu-Mare, Secția Carei (MJSZ SC).

18) PETREU (jud. Bihor)

1. Petreu – Ferma Petreu-partea nordică (Petri tanya-északi oldal)

2. Ferma se află pe partea dreapta a drumului Petreu-Chrestur la cca. 700 sute de metri de drum.

3. Situl se află în partea nordică a fermei.

4. Cercetări de teren 2004, 2005.

5. Fragmente ceramice.

⁴¹ Iercoșan 2002.

⁴² Némethi 2009a, 203–22; Nagy 2005, 63–91; Nagy 2007, 121–144.

⁴³ Bajkai 2012b, 14.

⁴⁴ Băcuet-Crișan 2006, 54.

⁴⁵ Némethi 2009a, 203–221; Nagy 2005, 63–91; Nagy 2007, 121–144.

Epoca bronzului, cultura Hajdúbajos. Materialul arheologic adunat de pe sol constă în material ceramic de culoare brun cu flecuri, cărămiziu, amestecat cu nisip și mică. După decor (scrijelituri, linii paralele, decorații de puncte, spirale, linii verticale), materialul se datează în cultura Hajdúbajos. Acest material este prezent în toate așezările din aria de răspândire a culturii⁴⁶.

6. Hágó 2005; Gyurka 2014, Gyurka 2016.

7. Muzeul Județean Satu-Mare, Secția Carei (MJSMS SC).

19) PETREU (jud. Bihor)

1. Petreu – Groapa de gunoi (Szeméttelep).

2. Situl este chiar lângă groapa de gunoi a satului. Este așezat pe partea dreaptă a drumului Petreu-Chrestur, lângă ieșirea din Petreu.

3. Cercetări de teren 2004, 2005.

4. Fragmente ceramice.

5. Epoca bronzului, cultura Hajdúbajos, sec. VIII-IX. d.Chr. (Pl. XIX/1-7; Pl. XX/1-4).

Materialul ceramic descoperit este de culoare cărămizie, brun cu flecuri, amestecat cu nisip fin și mică, pietricele și cioburi pisate. Fragmentele provin de la vase de dimensiuni mari (vase de provizii, oale). După decor (canelură incipientă, incizii, linii, scrijelituri, brăuri), materialul se datează în cultura Hajdúbajos (Pl. XIX/5-6; Pl. XIX/1-4). Analogiile sunt prezente în așezările din aria de răspândire a culturii⁴⁷).

Tot aici au fost descoperite câteva fragmente ceramice, de factură semifină de culoare cărămizie, amestecat cu pietricele și mică, decorate cu linii paralele (Pl. XIX/1-4). Aceste fragmente sunt datate în epoca arpadiană (Istvánovits 2003, 260.)

6. Hágó 2005; Romát 2005; Gyurka 2014, Gyurka 2016.

7. Muzeul Județean Satu-Mare, Secția Carei (MJSMS SC).

20) Poiana (jud. Bihor)

1. Poiana (Réti-liget) – Calea ferată.

2. Se află chiar lângă tronsonul de autostradă Borș-Brașov.

3. Cercetări de teren.

4. Fragmente ceramice.

5. Epoca bronzului, cultura Hajdúbajos (Pl. XX/1-6).

Materialul adunat de pe acest sit este de culoare cărămizie, amestecat cu nisip, mică și pietricele. Decorațiile constau în linii de puncte, linii paralele, incizii, împunsături. Tot aici a fost descoperit un fragment de vatră portativă de culoare cărămizie, amestecat cu piatră și nisip și un fragment de strachină de culoare cenușie, amestecat cu nisip fin. Ca tipuri de vase sunt prezente tipuri diferite de oale, castronul și strachina. Materialul arheologic aparține culturii Hajdúbajos (Pl. XX/1-6). Analogii bune găsim în Valea Ierului, în Depresiunea Nirului, pe Câmpia Careiului⁴⁸ și în Depresiunea Alföld⁴⁹.

6. Hágó 2005; Gyurka 2014, Gyurka 2016.

7. Muzeul Județean Satu-Mare, Secția Carei (MJSMS SC).

21) SUIOG (jud. Bihor)

1. Suiog-Ferma Suiog (Szunyog tanya).

2. Se află la sud de sat, pe versantul dealului. Aceste dealuri sunt terasele principale al Barcăului.

3. Cercetări de teren.

4. Fragmente ceramice.

⁴⁶ Némethi 2009a, 203-221; Nagy 2005, 63-91; Nagy 2007, 121-144.

⁴⁷ Némethi 2009a, 203-221; Nagy 2005, 63-91; Nagy 2007, 121-144.

⁴⁸ Némethi 1986-87; Némethi 1999, 105-106; Némethi 2009a, 203-221.

⁴⁹ Nagy 2005, 63-91; Nagy 2007, 121-144.

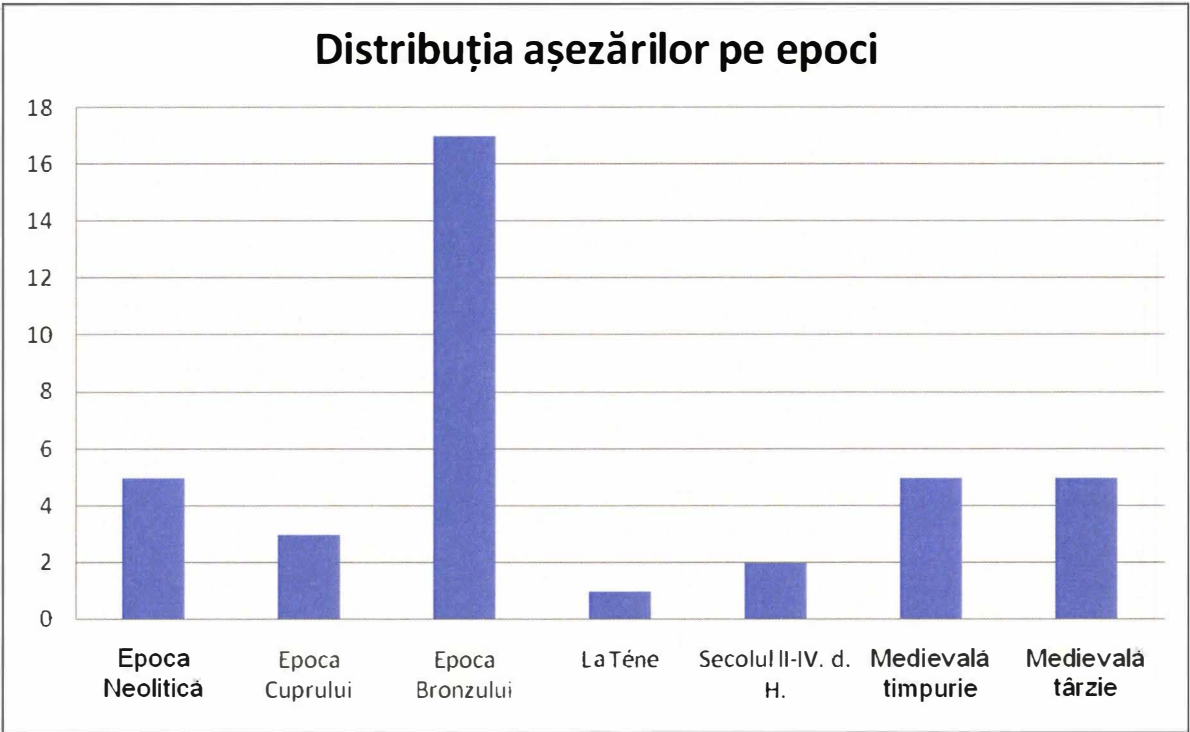
- 5. Epoca medievală târzie (Pl. XXI/7-9).
- 6. Romát 2005; Gyurka 2014, Gyurka 2016.
- 7. Muzeul Județean Satu-Mare, Secția Carei (MJSM SC).

Concluzii

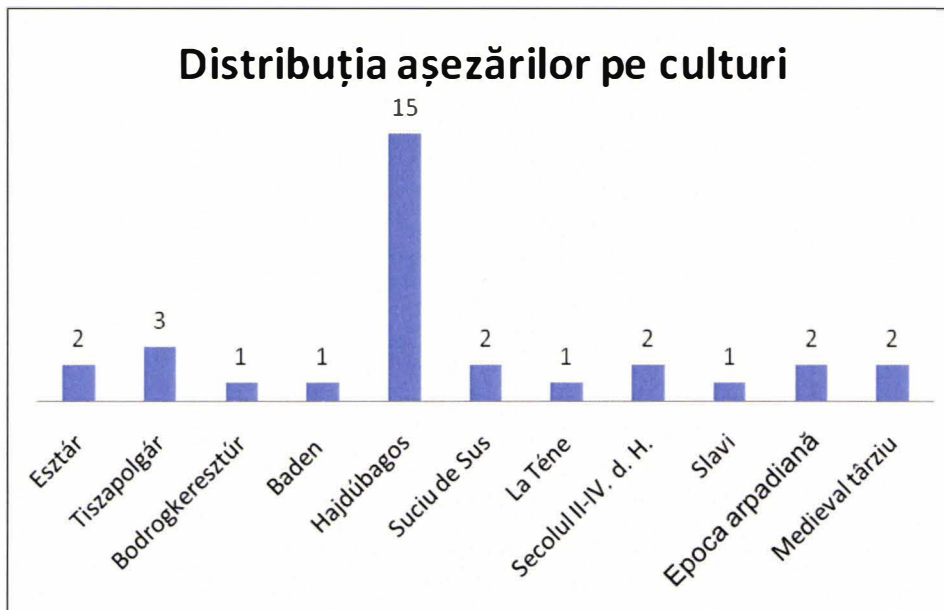
Cu ocazia cercetărilor de teren efectuate în vara-toamna anului 2004 și în iarna-primăvara anului 2005, respectiv în primavara anului 2014, în zona Marghitei, au fost localizate 21 de puncte cu material arheologic care au fost încadrate în mai multe epoci. În ceea ce privește distribuția lor pe perioade istorice, putem observa în diagrama de mai jos că predomină siturile preistorice (15), iar cele medievale sunt 7:

Materialele arheologice au fost încadrate în următoarele epoci: neolitic, eneolitic, epoca bronzului, La Tène, sec. II-IV d.Chr. (sarmatică), epoca medievală timpurie (sec. VIII-X.) epoca medievală târzie:

O bună parte a fragmentelor ceramice și a altor obiecte descoperite prin perieghază au fost atribuite unei culturi: *Neolitic dezvoltat*: grupul Esztár; *Eneolitic*: Bodrogkeresztúr, Tiszapolgár, Baden; *Epoca Bronzului*: Suci de Sus, Hajdúbagós; *La Tène*; *Sec. II-IV. d. Chr*; *Slavi timpurii*; *Epoca arpadiană*; *Epoca Medievală Târzie*.

Attila Nándor Hágó

Muzeul Județean Satu-Mare, România
hagoattila@yahoo.com

Sándor Romát

s_romat@yahoo.com
References

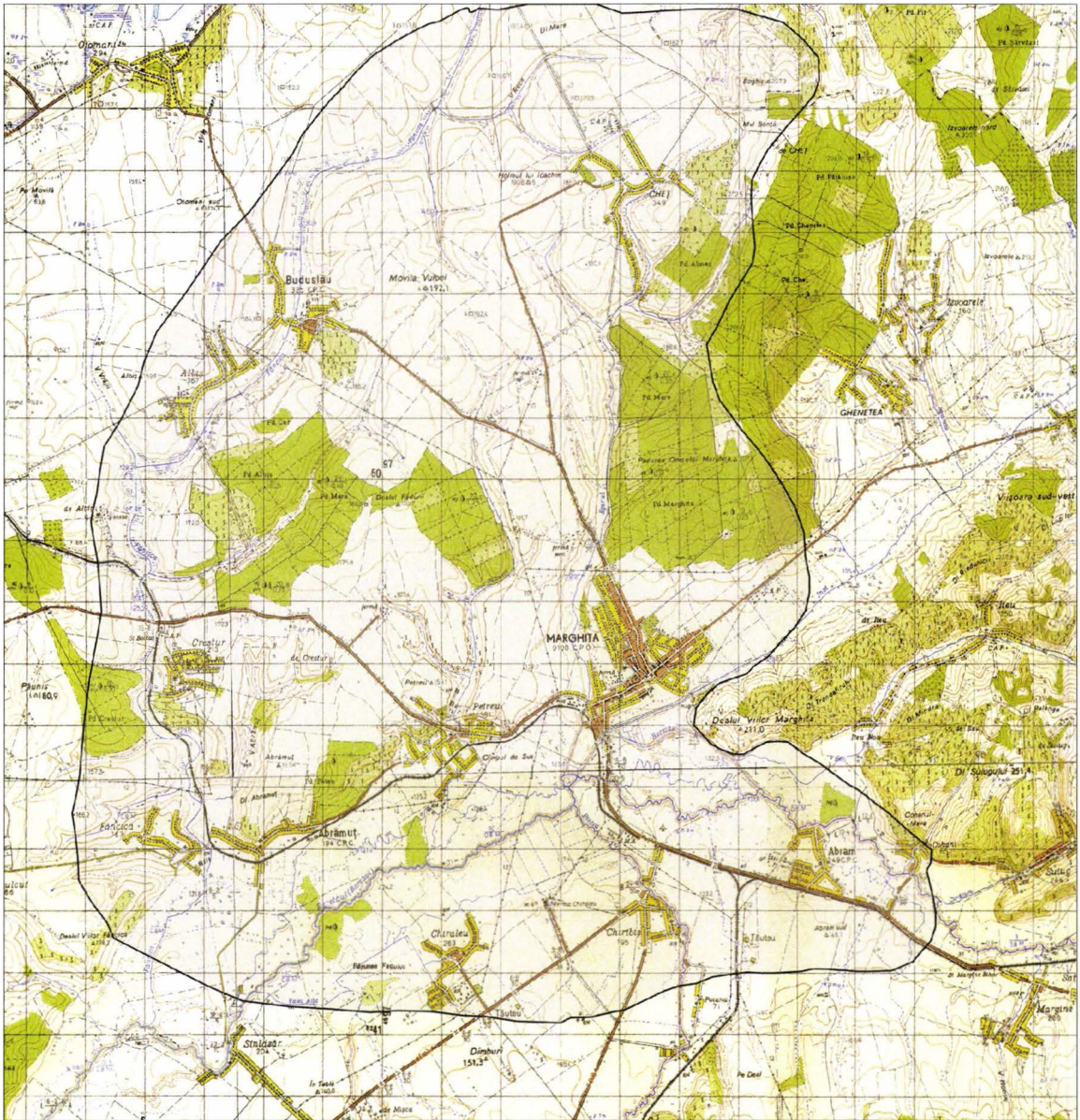
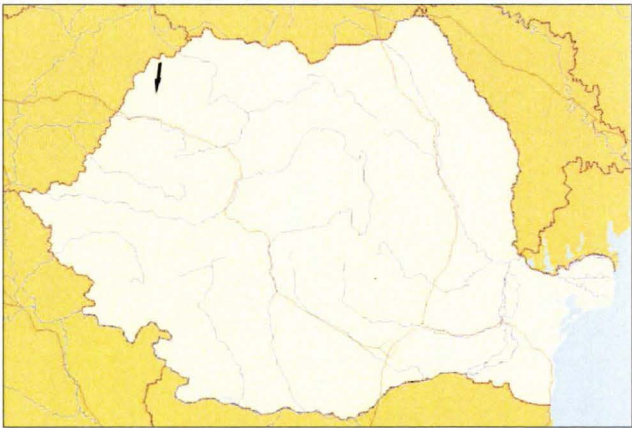
Bibliografie

- Bader 1978 Bader T., *Epoca bronzului în nord-vestul Transilvaniei – Cultura pretracică și tracică*, București 1978.
- Băcșeț-Crișan 2006 Băcșeț-Crișan D., *Așezările medievale timpurii de la Popeni-„Pe Pogor” și Cuceu-„Valea Bochiei” (județul Sălaj)*, Editura Limes, Editura Lekton, Zalău, 2006.
- Bajkai 2012a Bajkai R., *Avar kori településrészek Kántorjánosi és Pócspetri határában. – Awarenzeitliche Siedlungsreste in den Gemarkungen von Kántorjánosi und Pócspetri*. In: *Ante viam stratam. A Magyar Nemzeti Múzeum megelőző feltárásai Kántorjánosi és Pócspetri határában az M3 autópálya nyírségi nyomvonalán*. Szerk.: Szabó Á. – Masek Zs., Budapest 407–480.
- Bajkai 2012b Bajkai R., *Egy késő avar kori település kutatási lehetőségei az Alföld északi peremén Hajdúnánás – Mácsi-dűlő, Sötét idők rejtélyei, Tempora Obscura 3*, szerkesztette Liska András-Szatmári Imre, Békéscsaba 2012, 9–45.
- Bihor 1979 *Bihor monografie, Județele patriei*, Editura Sport-Turism, București, 1979.
- Chidioșan 1970 Chidioșan N., *Grupa Suci de Sus – Contribuții la cunoașterea grupei Suci de Sus în contextul epocii bronzului din Crișana*, SCIV, 2, 1970, 287–895
- Crișan et ali. 2005 Crișan I., Marta D., Lakatos A., Romát S., Szabó E., Hágó A., *Margine – Sinica, Poieni (jud. Bihor)*, CCAR, 2005, 222–223
- Dani 2006–2007 Dani J., *Preliminary report on the excavations at Debrecen-Nyulas („Toyota-Szalón”), Eastern Hungary*, ÖL, 8–9, 2006, 51–54.

- Dunka-Papp 2008 Dunka Sándor, Papp Ferenc, *A Berettyó vízgazdálkodásának és jeges árvízének története*, Vízügyi Történeti Füzetek 17, redactor Fejér László, Editura Innova-Print Kft. Budapest, 2008.
- Gindele, Istvánovits 2009 Gindele R., Istvánovits E, *Die römische Siedlung von Csengersima-Petea*, Satu-Mare, 2009.
- Goldmann, Szenánszky 1994 Goldman Gy., Szenánszky J. *Die neolithische Esztár-Gruppe in Ostungarn*, in JAMÉ, XXXVI, 1994, 225–230.
- Gyurka 2014 Gyurka O., *Késő bronzkori településhálózat Margitta környékén a terepbejárások tükrében/Late Bronze Age Settlement Network in the Vicinity of Marghita, in the Light of the Fieldwalkings*, Conferința internațională a doctoranzilor de la Universitatea de istorie și etnografie din Debrecen și de la Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, 8–9 septembrie 2014, Cluj-Napoca.
- Gyurka 2016 Gyurka O., *A késő bronzkori Hajdúbágyos/Cehăluț-csoport településrendszere Margitta (Bihar megye) község területén*, Kolozsvár 2016.
- Hampel 1891 Hampel J., *Múzeumok és Társulatok*, AE, XI, 1891, 83.
- Hágó 2005 Hágó A. N., *Date despre topografia arheologică a zonei Marghita. Materialul arheologic preistoric*. A III-lea Conferință a Arheologilor Maghiari din România, 11–13 noiembrie 2005, Miercurea Ciuc
- Iercoșan 1986–87 Iercoșan N., *Noi descoperiri arheologice în zona Carei. Neue Archäologische ent-deckungen aus Carei*, StCom Satu Mare, V–VI, 1986–87, 139–158
- Iercoșan 2002 Iercoșan N., *Cultura Tiszapolgár în nord-vestul României*, Cluj-Napoca 2002.
- Ignat 1973 Ignat D., *Repertoriul descoperirilor neolitice din Bihor*, Crisia, III, Oradea 1973.
- Istvánovits 2003 Istvánovits E., *A Rétköz honfoglalás és árpád-kori emlékei*. Das landnahme – und arpadenzeitliche Nachlassmaterial des Rétköz. Régészeti gyűjtemények Nyíregyházán 2. sorozatszerkesztő Almásy Katalin – Istvánovits Eszter; Magyarország honfoglalás és kora Árpád-kori sírleletei 4. Sorozatszerkesztő: Kovács László – Révész László Nyíregyháza. 2003, 260.
- Nagy 2005 Nagy M., *Késő bronzkori település Nyírlugos határában. Spätbronzezeitliche Siedlung in der Gemankung von Nyírlugos*, JAMÉ, XLVII, 2005, 63–91
- Nagy 2007 Nagy M., *Késő bronzkori település Nyíregyházán. Spätbronzezeitlicher Siedlungsteil in Nyíregyháza*, JAMÉ, XLIX, 2007, 121–144.
- Németi 1986–87 Németi I., *Descoperiri arheologice de pe teritoriul localității Moftinu Mic (jud. Satu-Mare). Archäologische entdeckungen auf dem gebiet des Dorfes Moftinul Mic (Krei Satu-Mare)*, StCom Satu Mare, V–VI, 1986–87, 101–138.
- Németi 1999 Németi J., *Repertoriul arheologic al zonei Careiului*. Bibliotheca Thracologica XXVIII, București 1999
- Németi 2009 Németi J., *A Hajdúbágyos/Pișcolt-Cehăluț csoport*, in JAMÉ, LI, 2009, p. 31–53.
- Németi 2009a Németi J., *The Hajdúbágyos/Pișcolt/Cehăluț/ Group*, In: Rezi, R.E. Németh, S. Berecki (eds). *Bronze Age Crafts and Craftsmen in the Carpathian Basin. Proceedings of the International Colloquium from Târgu Mureș 5–7 October 2012*, BiblMusMarisiensis VI, Târgu Mureș, 2009, 203–222.
- Pop 2005 Pop D., *Câteva considerații privind stadiul cercetării culturii Suci de Sus și a grupului Lăpuș. Some consideration about the research stage of the Suci de Sus culture and Lapus group*, StCom Satu-Mare (seria Arheologie) XXII/1, 2005, 61–93
- Repertoriu 1974 *Repertoriul monumentelor naturii, arheologice, istorice, etnografice, de arhitectură și artă din județul Bihor*, Oradea 1974.
- Román, Németi 1978 Roman P., Németi I., *Cultura Baden în România*, București 1978
- Romát 2005 Romát S., *Date despre topografia arheologică a zonei Marghita. Materialul arheologic medieval*. A III-lea Conferința a Arheologilor Maghiari din România, 11–13 noiembrie 2005, Miercurea Ciuc.
- Roska 1942 Roska M., *Erdély Régészeti Repertórium I. Óskor*, Kolozsvár 1942.

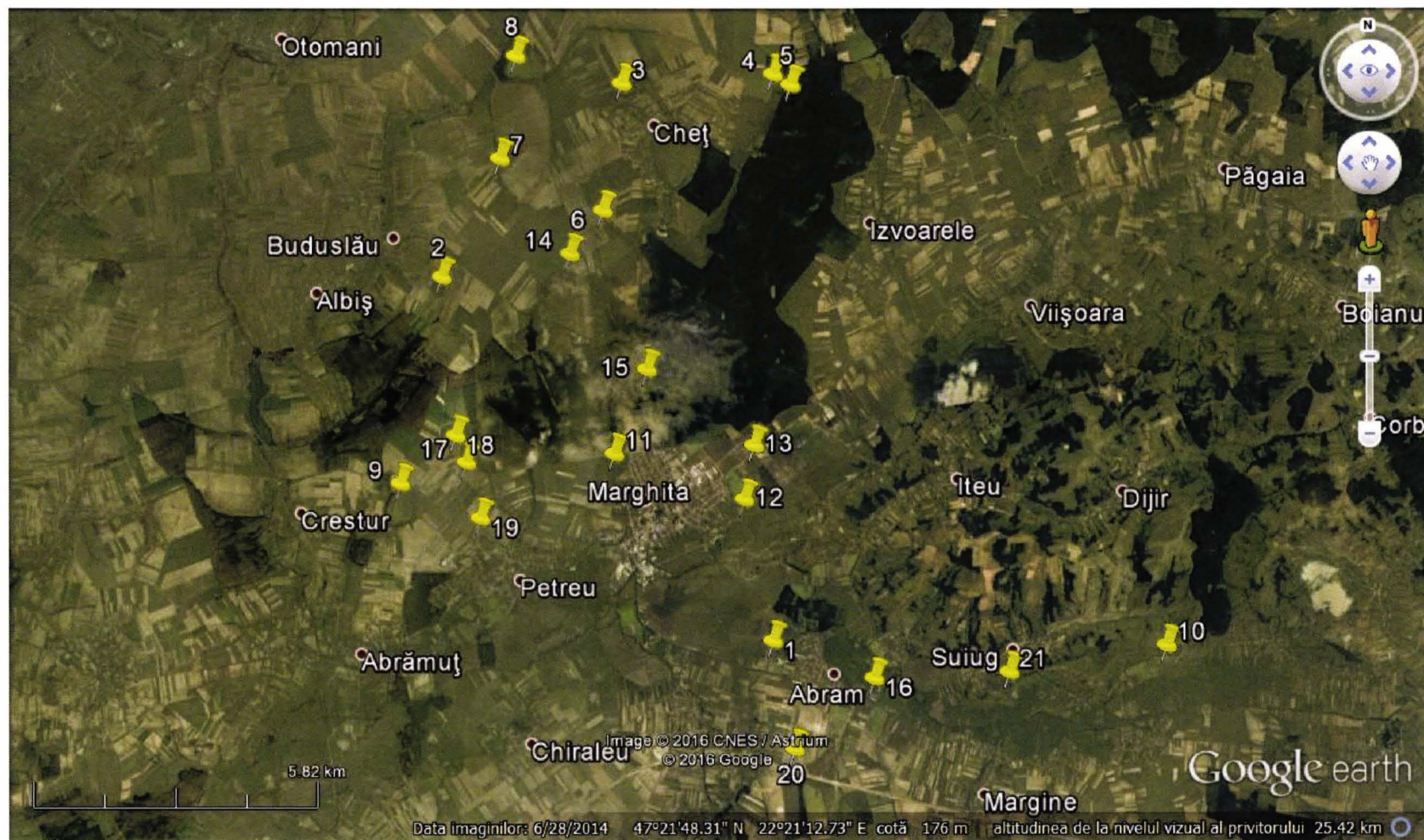
Takács 2010

Takács Miklós, *Das Formspektrum der Tonkessel im Karpatenbecken*. [Das Formenspektrum der Tonkessel im Karpatenbecken. Typology of pottery cauldrons in the Carpathian Basin. Typologie de chaudrons céramiques dans le bassin des Carpathes. A Kárpát-medencei cserépbográcsok formai változatai], *Archäologisches Korrespondenzblatt*, 40–1 (2010), 139–154.

3

Planșa I. Așezarea geografică. 1. Localizarea pe harta României.
2. Localizarea în județul Bihor; 3. Zona cercetată.

1. Abram - Jurul complexului; 2. Buduslău - Valea Pășunii; 3. Cheț - Diófás tábla; 4. Cheț - Hópitye földje; 5. Cheț - Templom sűrűje; 6. Cheț - Csepegős (Fântâna lui Imre Csokmai); 7. Cheț - Hosszúvölgy (Cămunul lui Borsi); 8. Cheț - Péntekes (Valea Cănepii); 9. Chrestur - Keresztűri tanya; 10. Ghida - Csordakút hegyalja; 11. Marghita - Báránykai oldal; 12. Marghita - Hosszúaszó gát; 13. Marghita - Kistanya; 14. Marghita - Sándor major; 15. Marghita - Szénégető gát; 16. Margine - Drumul spre Cohani; 17. Petreu - Petri tanya (partea sudică) 18. Petreu - Petri tanya (partea nordică); 19. Petreu - Szeméttelep (Groapa de gunoi); 20. Réti liget - Calea ferată; 21. Suiug - Szunyogi domb.

Planșa II. Siturile cercetate în zona Marghitei.

1

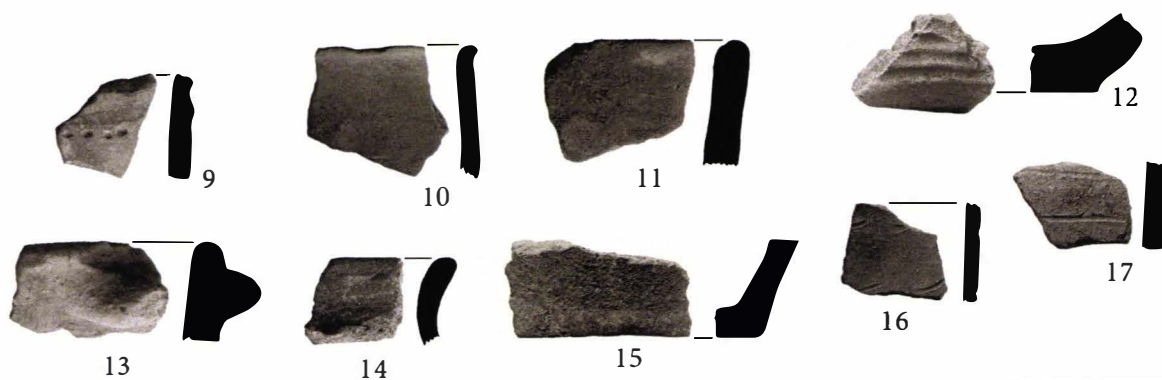
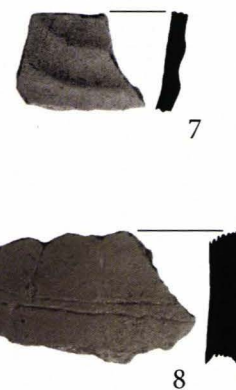
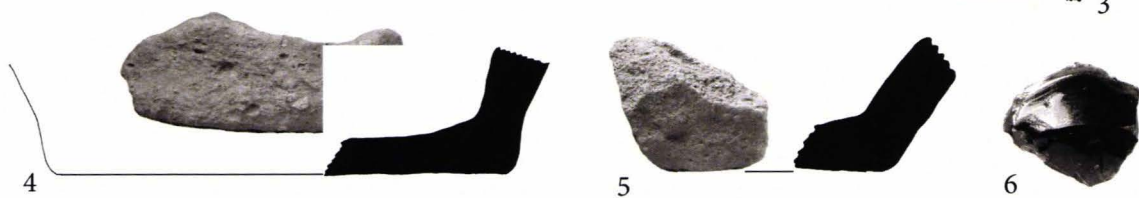
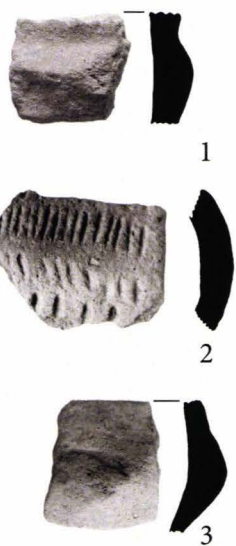
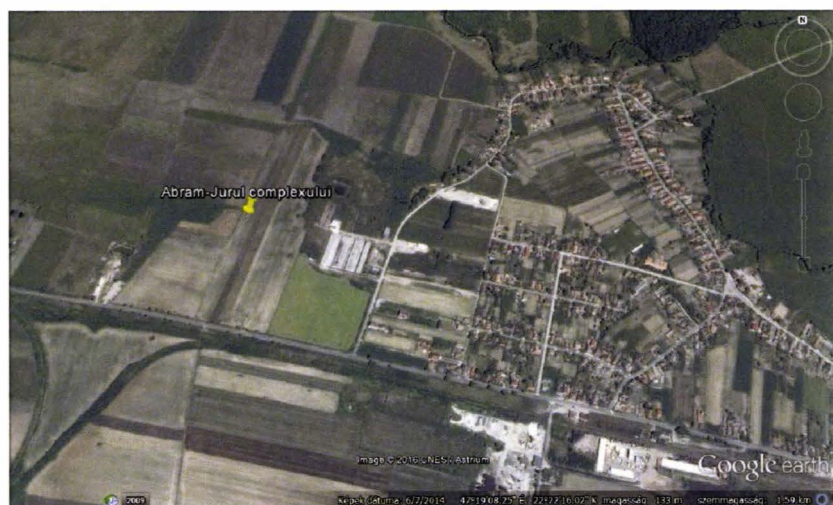

2

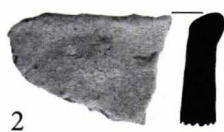
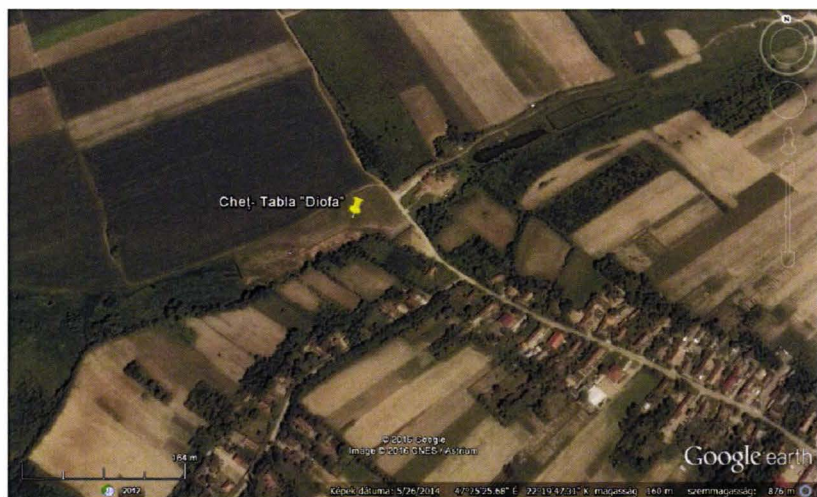

3

Planșa III. Aspecte de natură în zona Marghitei.

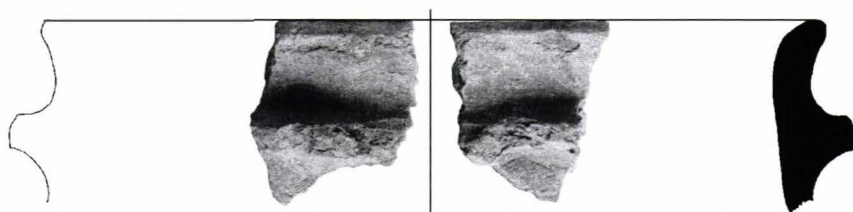
Planșa IV. Amram-Jurul Complexului. 1. Materialul arheologic. 6. Fragment de obsidian; Buduslău-Valea Pășunii. 7-17. Material ceramic

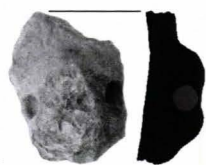
2

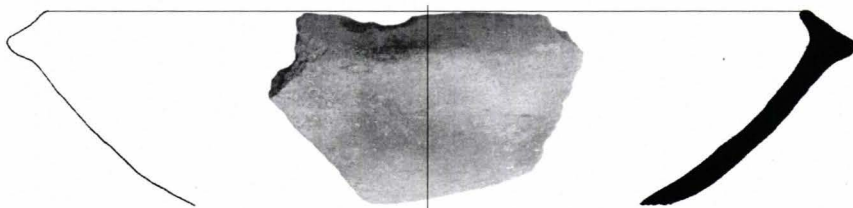
3

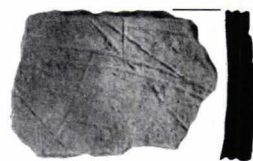
1

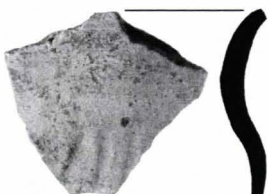
4

5

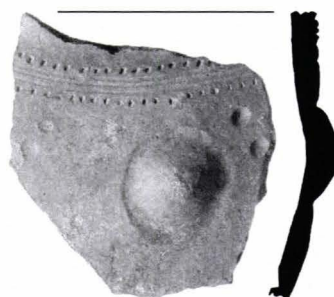
6

7

8

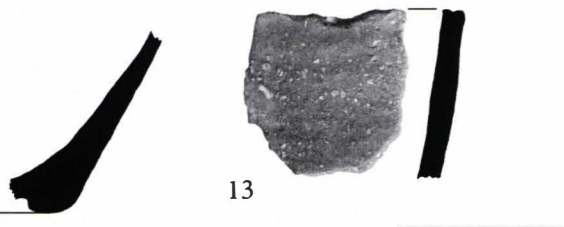
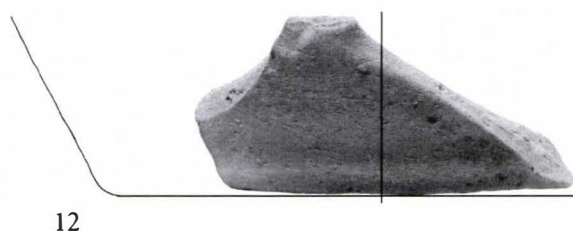
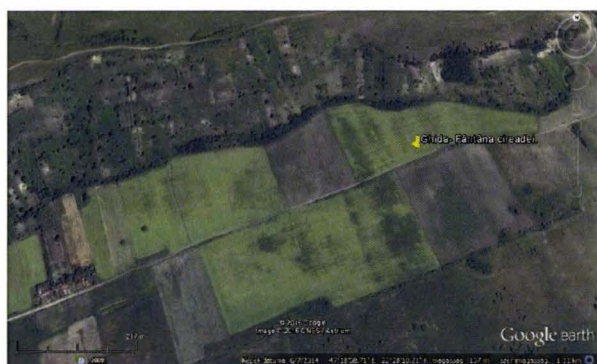
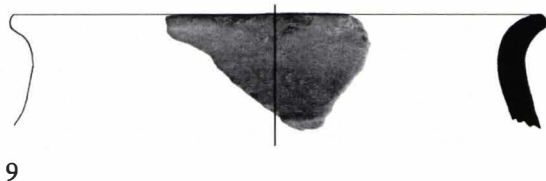
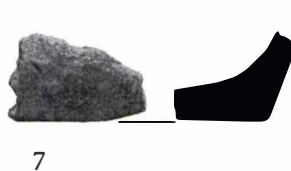
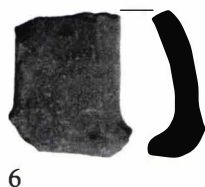
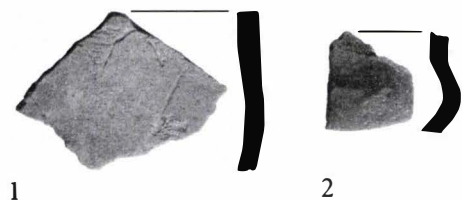
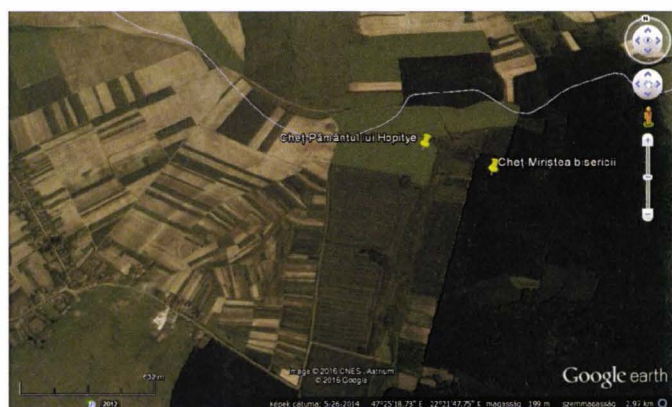

9

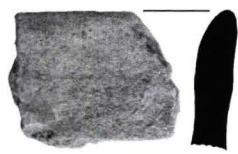
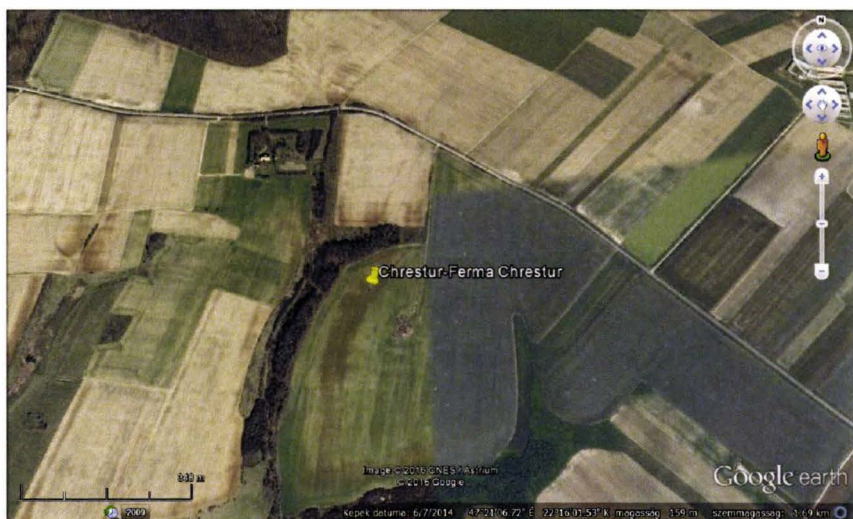

10

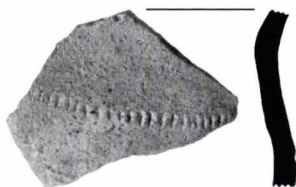
Planșa V. Cheț-Dófastábla, 1-10. Material ceramic

Planșa VI. Cheț-Hópitye földje, 1–4, 7–11. Material ceramic; Cheț-Templom sűrűje, 5–6. Material ceramic; Ghida-Csordakút hegyaljja; 12–13. Material ceramic.

1

2

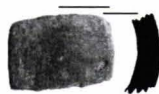
3

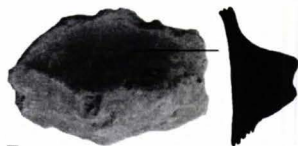
4

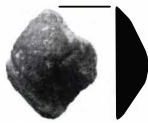
5

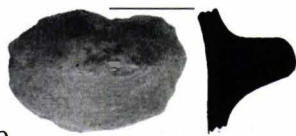
6

7

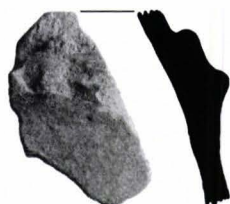
8

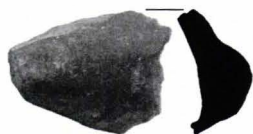
9

10

11

12

13

14

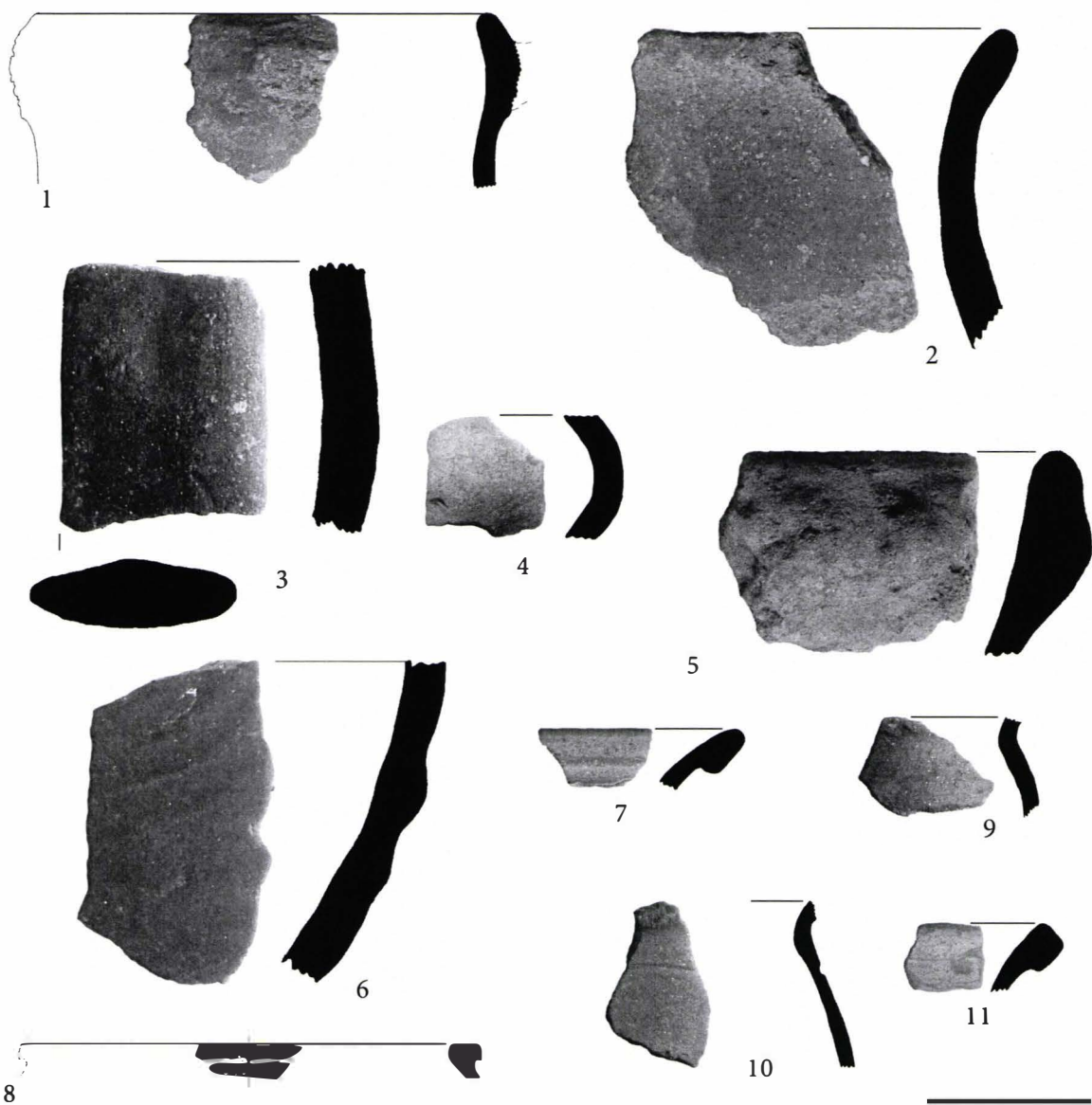
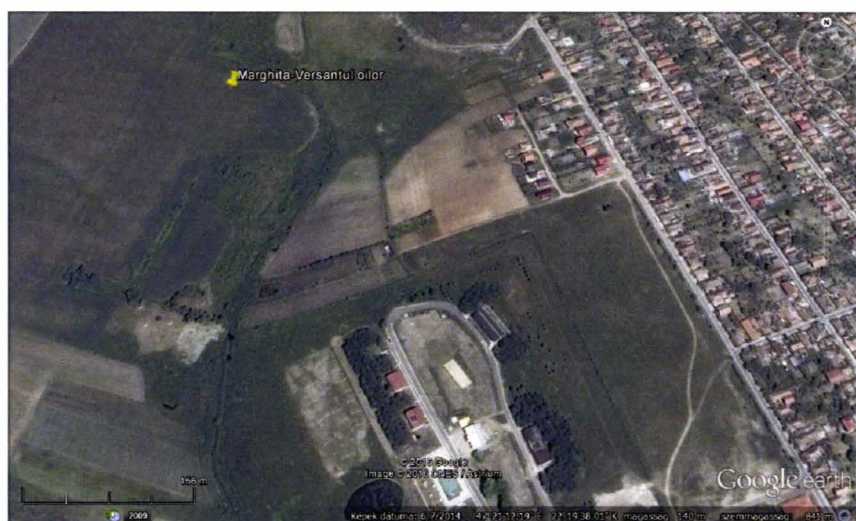

15

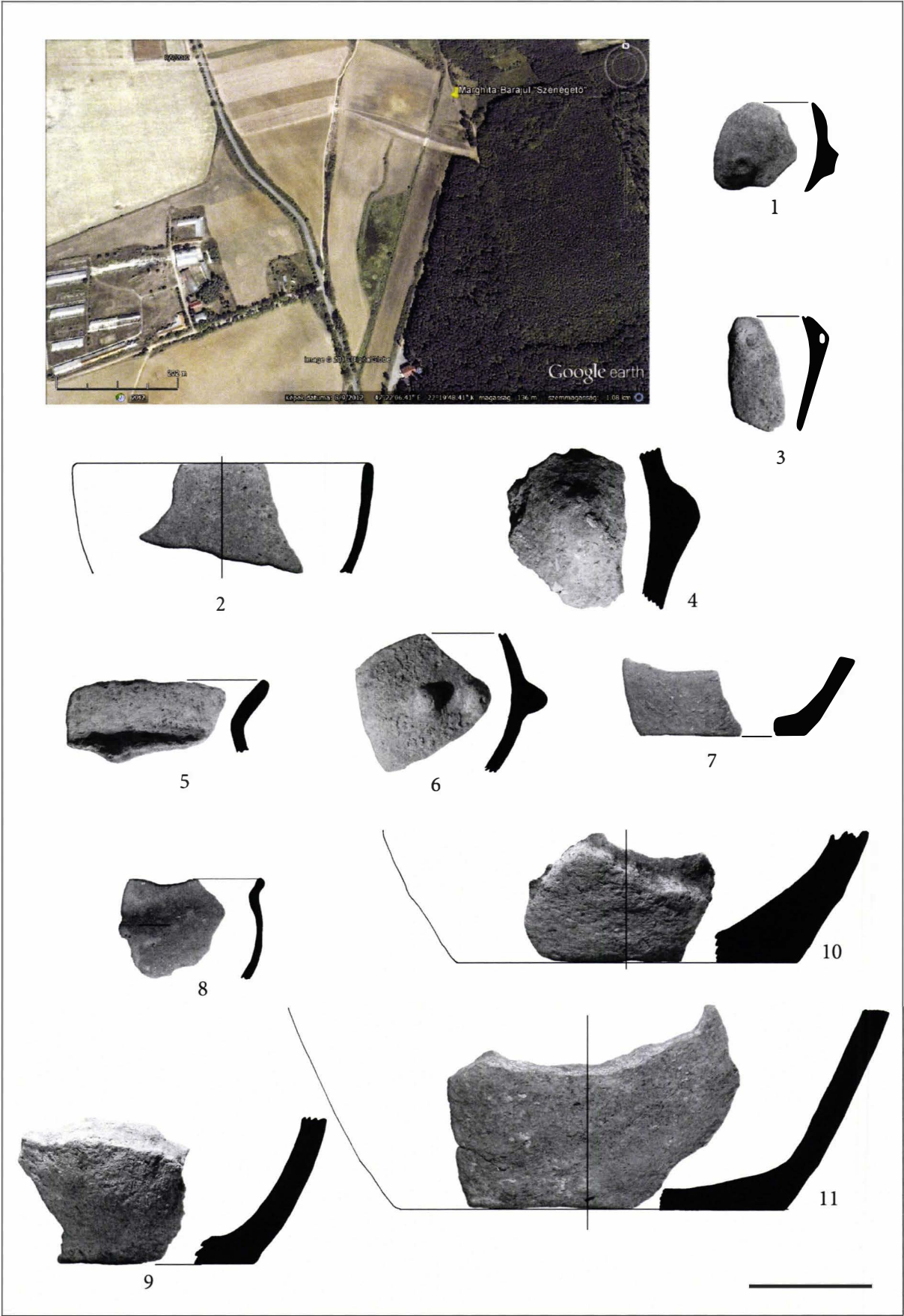

16

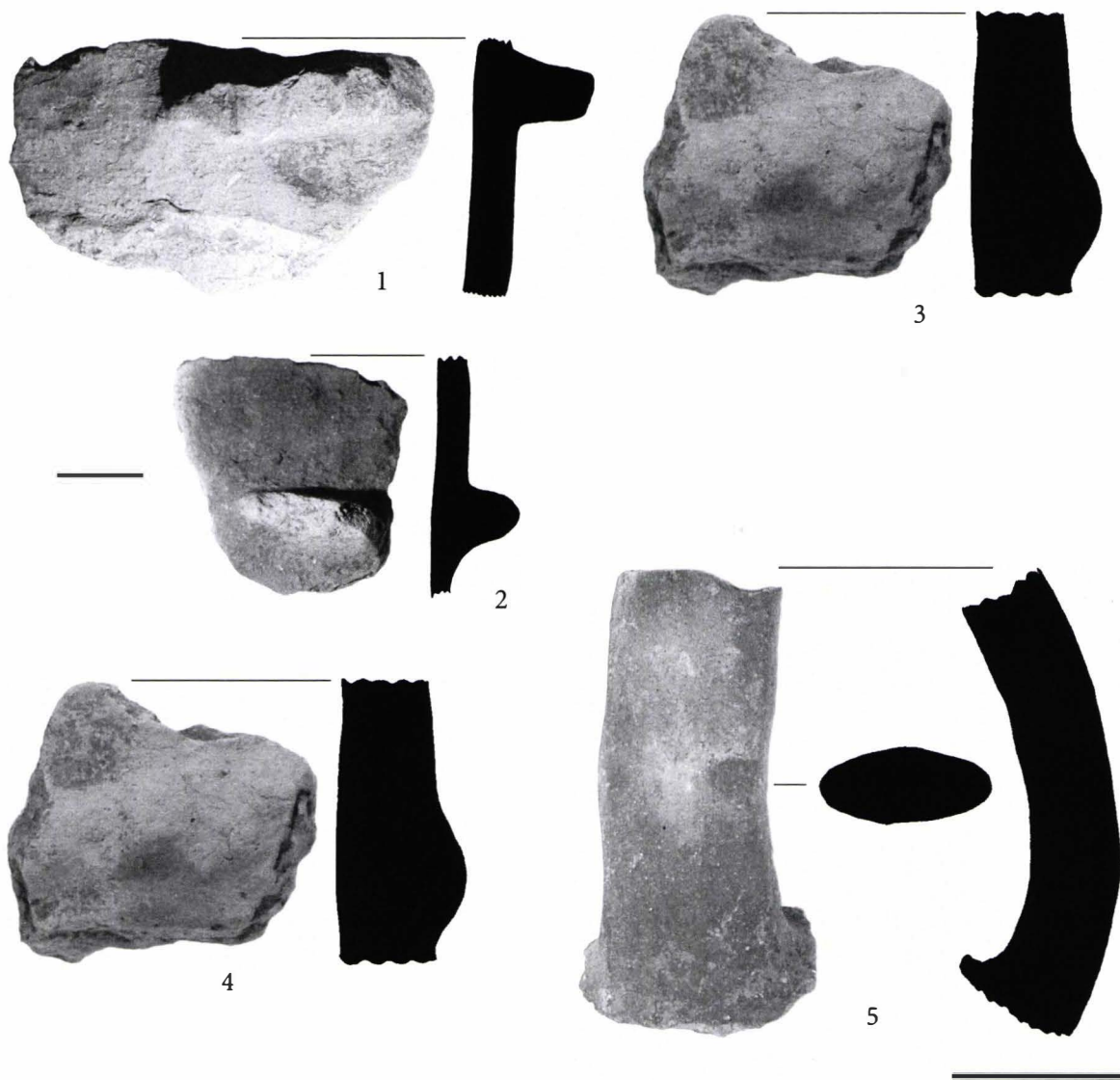
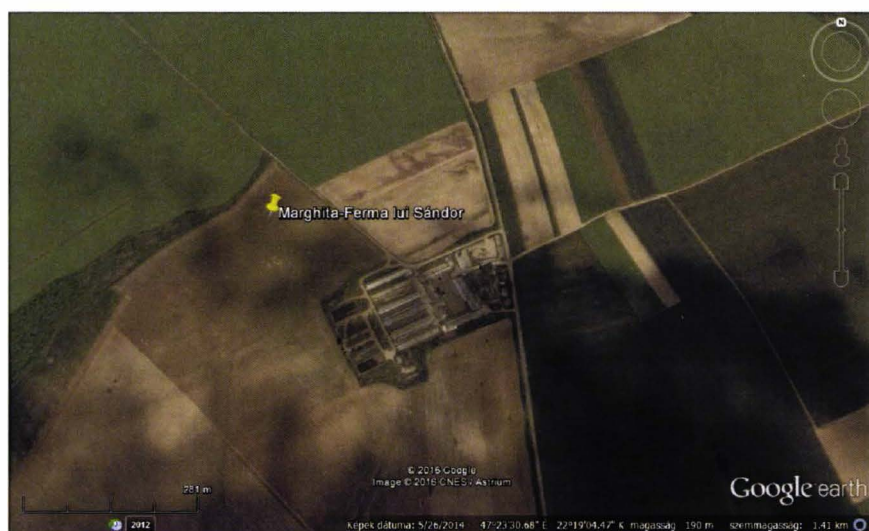
Planşa VII. Keresztúri legelő-Keresztúri tanya, 1-16 Material ceramic.

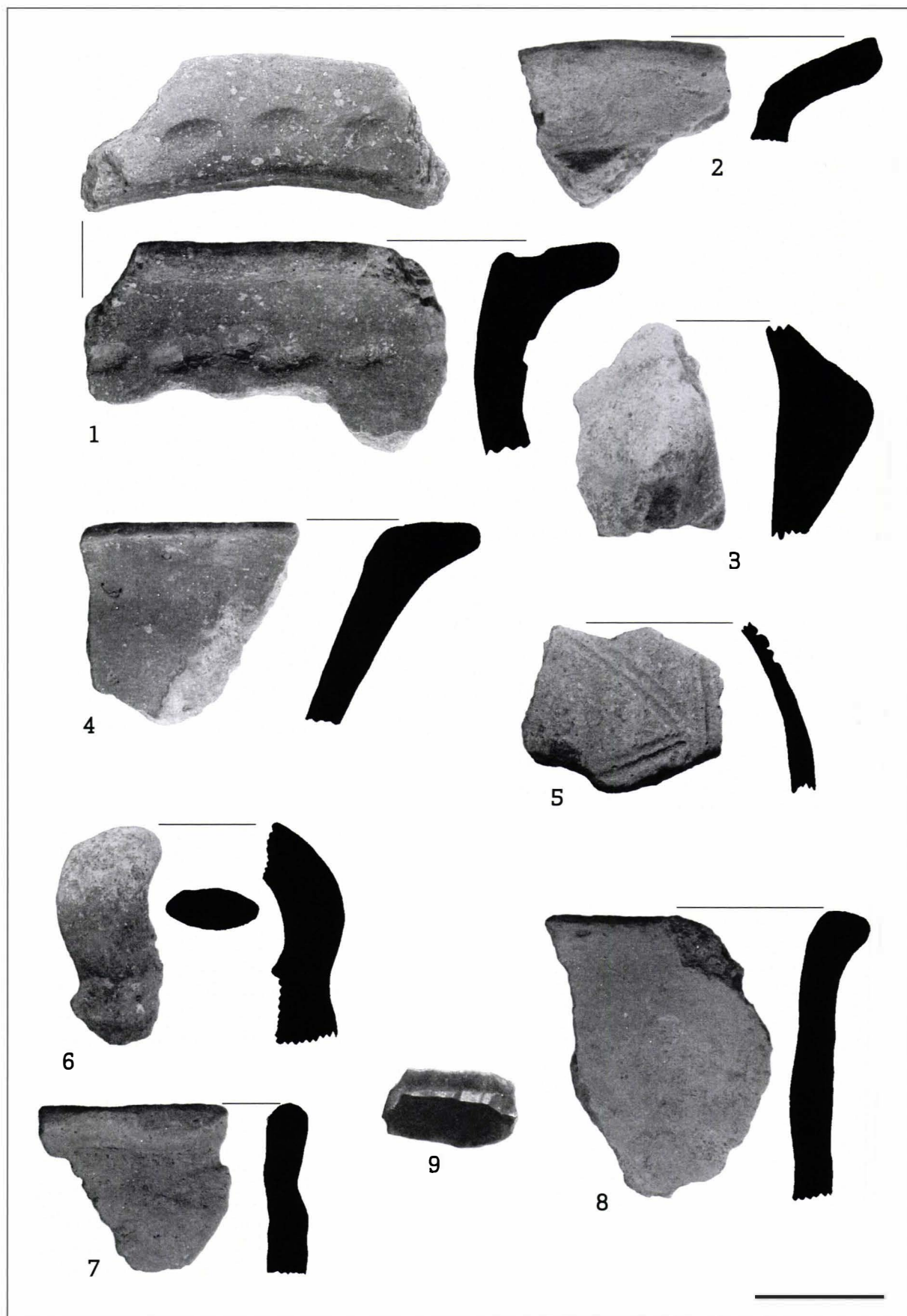
Planșa VII. Marghita-Versantul oilor (Báránykai oldal), 1-11. Material ceramic

Planşa IX. Marghita-Hosszúaszó gát, 1-11. Material ceramic

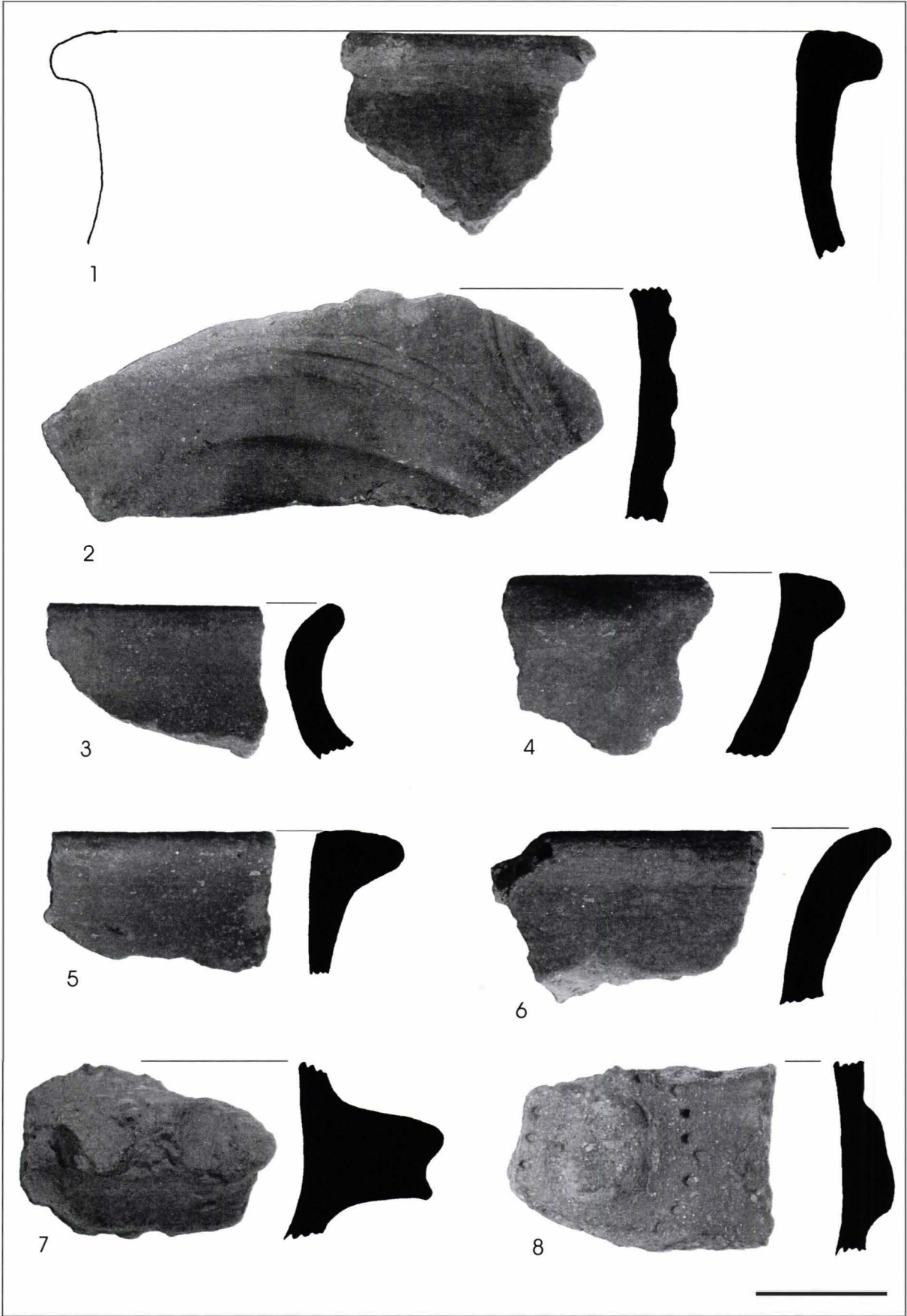
Planşa X. Marghita-Sándor major, 1-5. Material ceramic

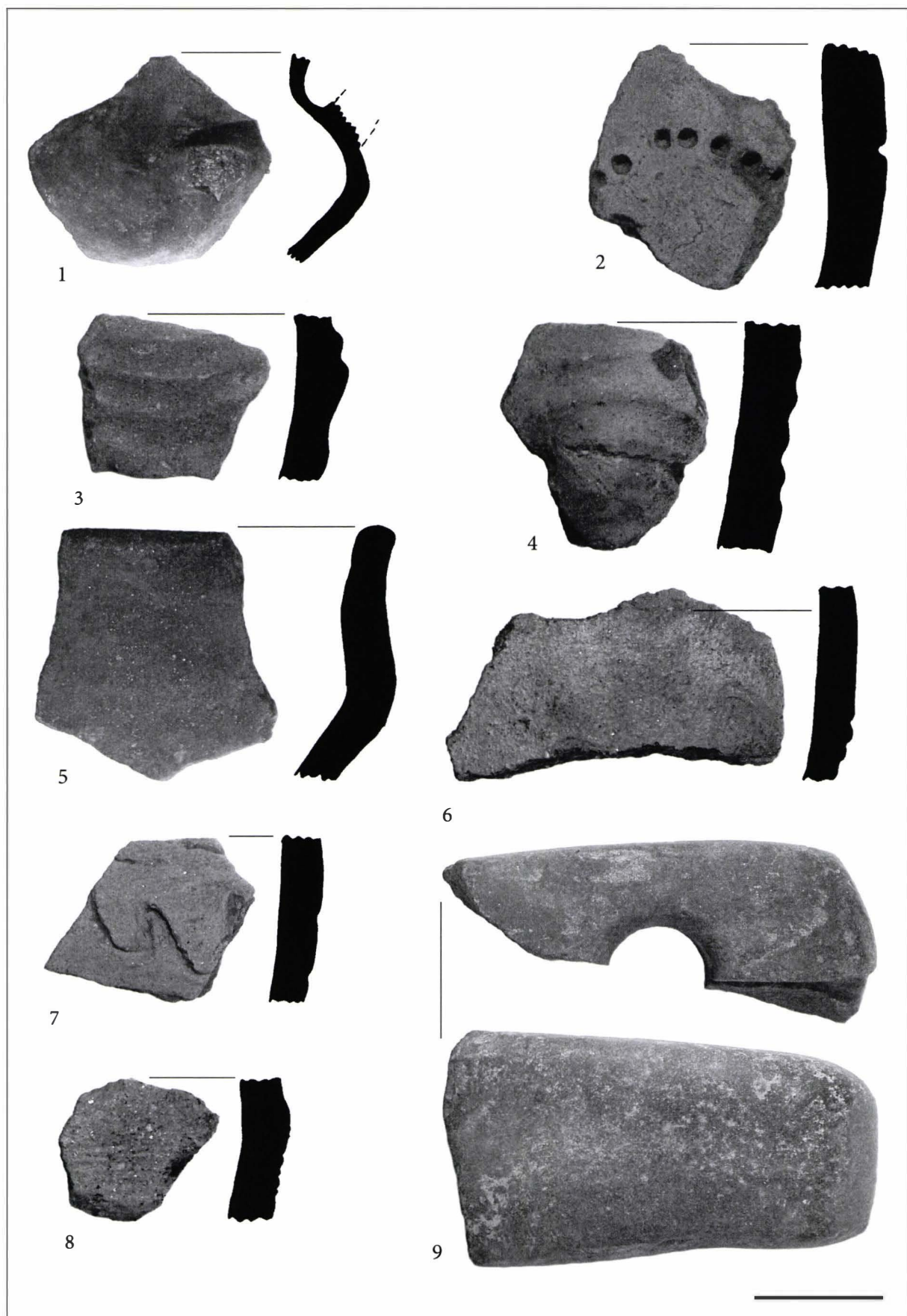
Planșa XI. Marghita-Sándor major, 1-8. Material ceramic. 9. Lamă de obsidian.

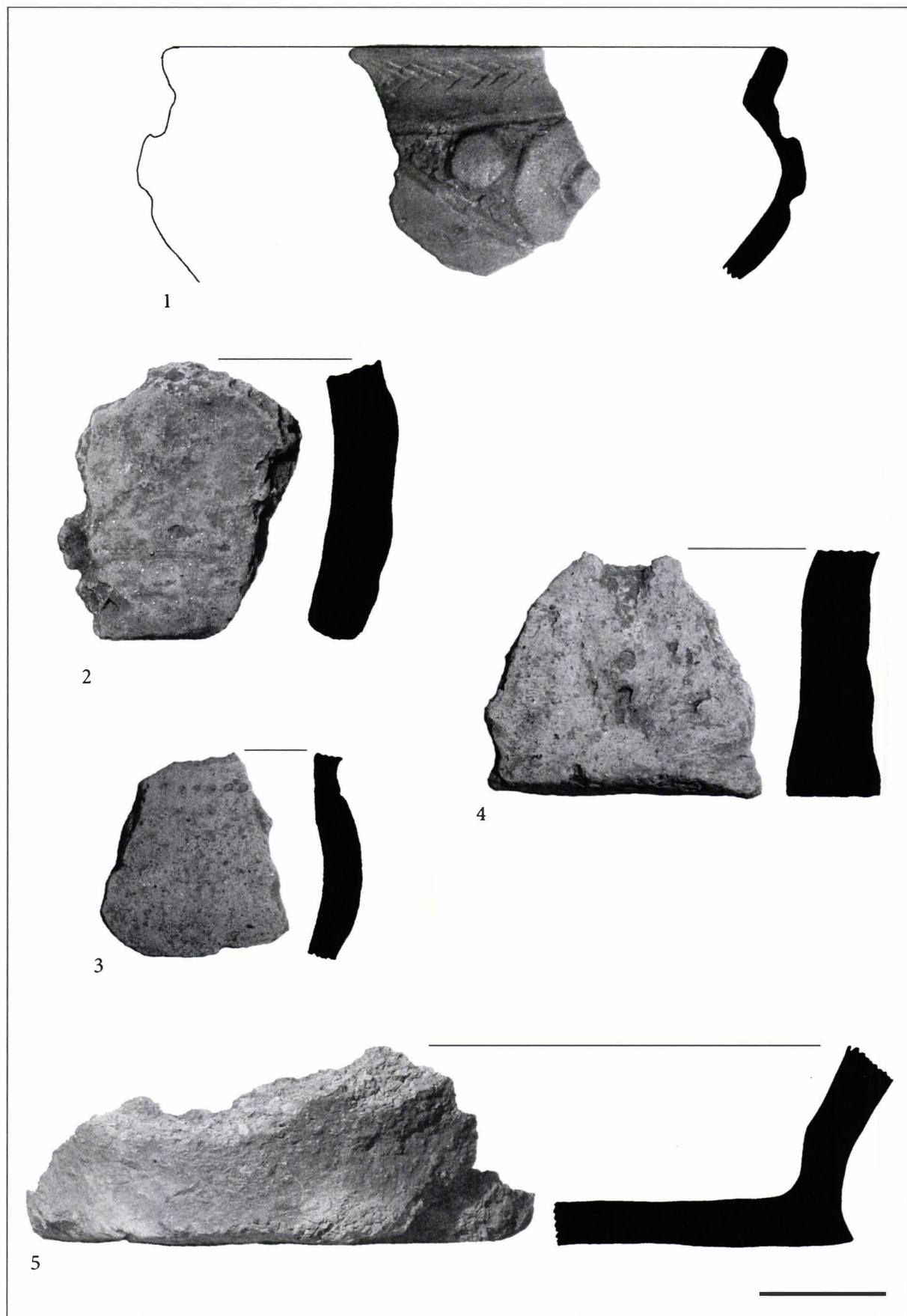
Planşa XII. Marghita-Sándor major, 1-3. Material ceramic.

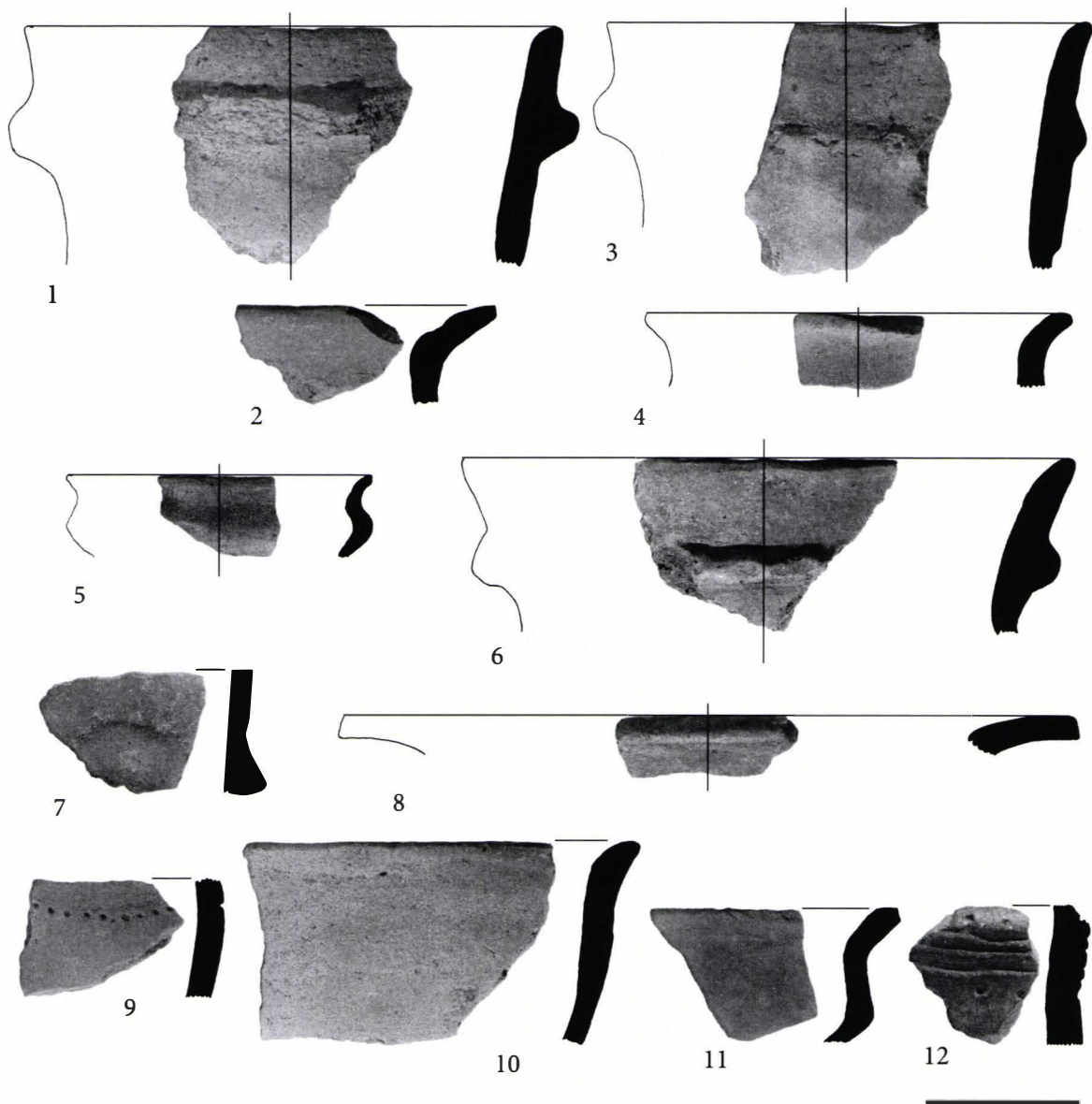
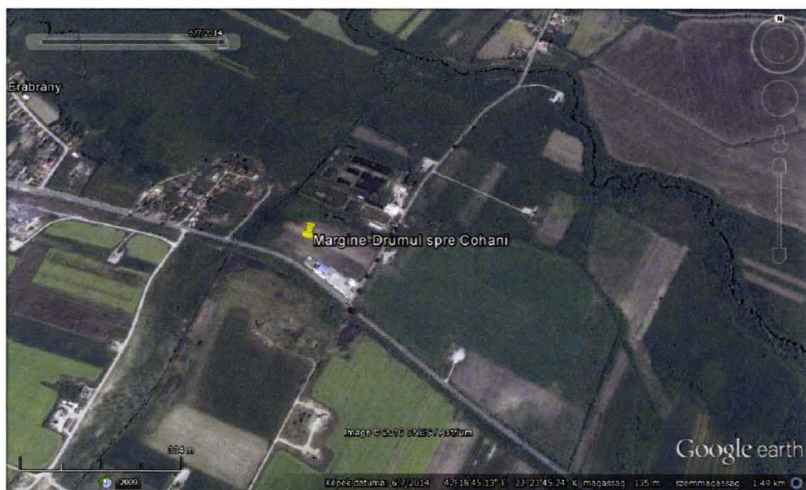
Planşa XIII. Marghita-Sándor major, 1-8. Material ceramic

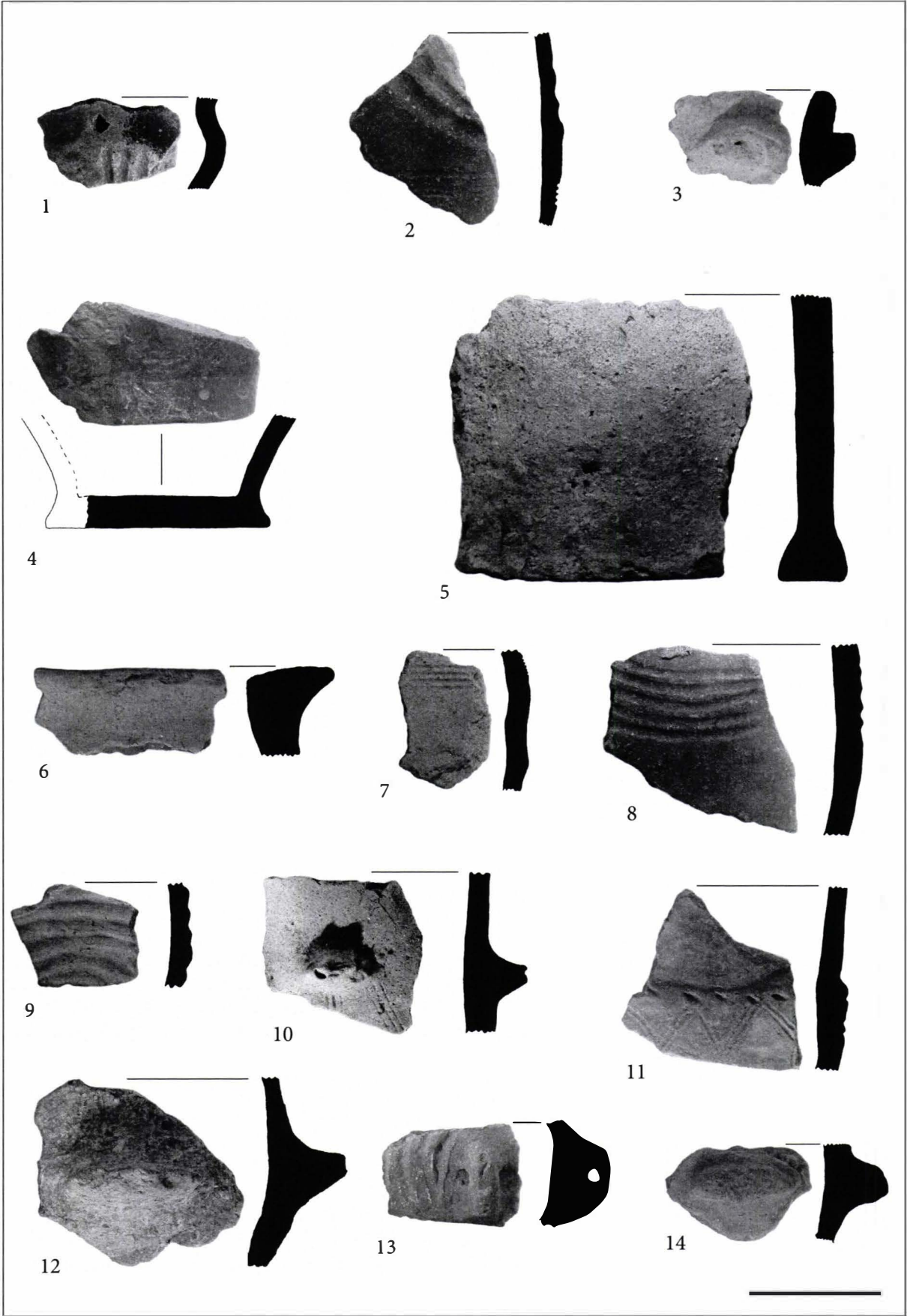
Planșa XIV. Marghita-Sándor major, 1-8. Material ceramic, 9. Topor de piatră cu gaură de înmănușare

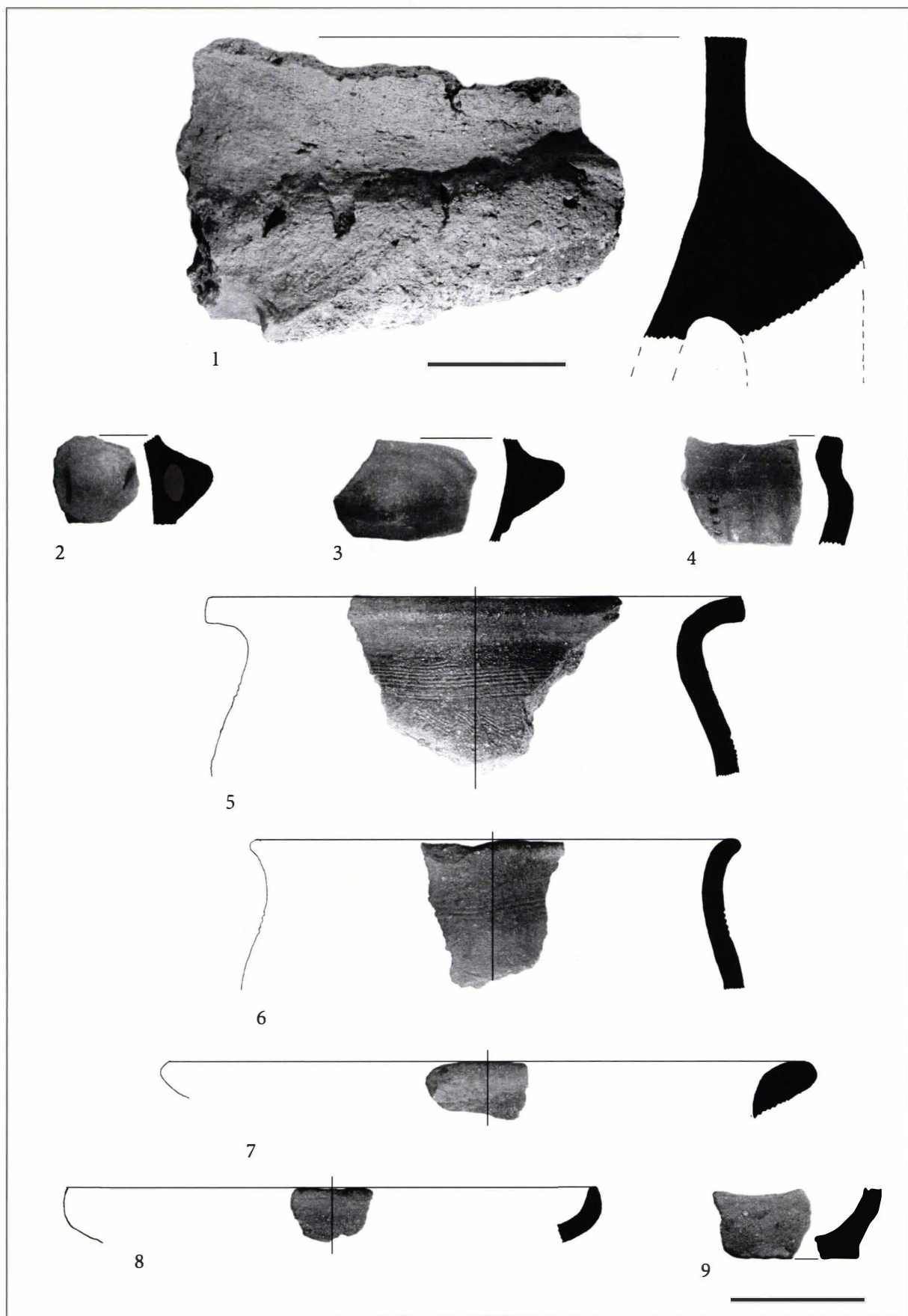
Planşa XV. Marghita-Sándor major, 1-5. Material ceramic

XVI. Margine-Drumul spre Cohani, 1-12. Material arheologic

Planşa XVII. Margine-Drumul spre Cohani, 1-14. Material ceramic

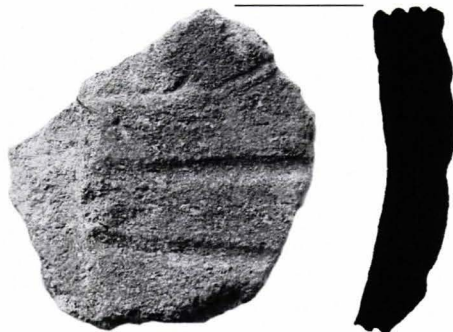
Planșa XVIII. Margine-Drumul spre Cohani, 1-9. Material ceramic

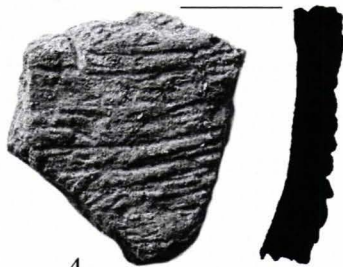
1

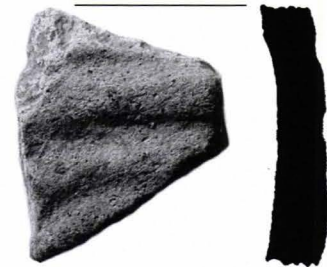
2

3

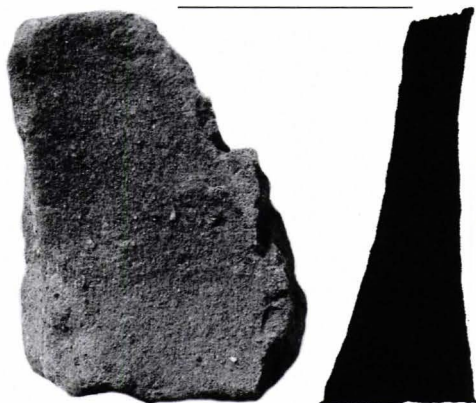
4

5

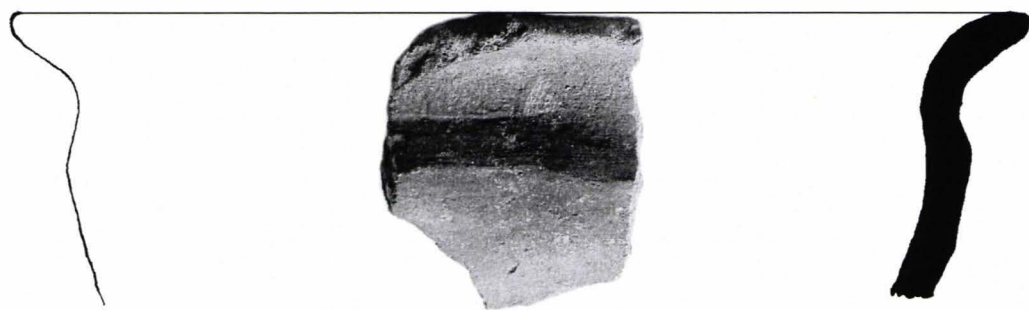

6

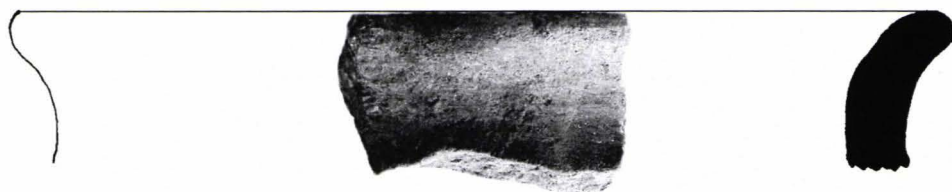

7

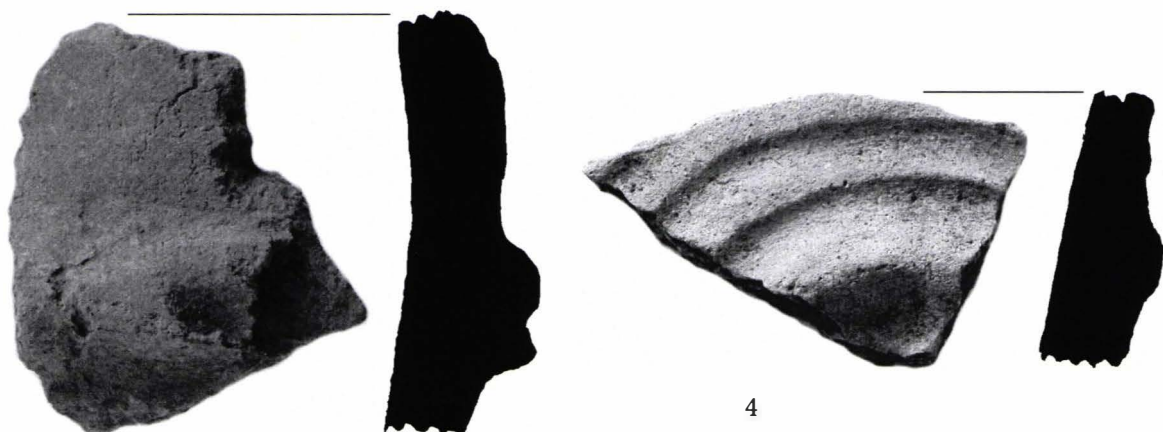
Planşa XIX. Petreu-Groapa de gunoi, 1-7. Material ceramic.

1

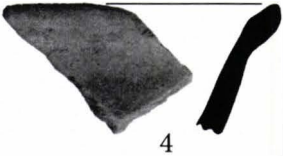
2

3

4

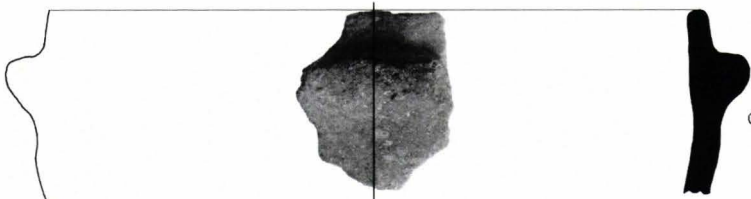
Planșa XX. Petreu-Groapa de gunoi, 1-4. Material ceramic.

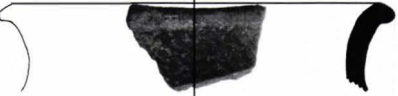
4

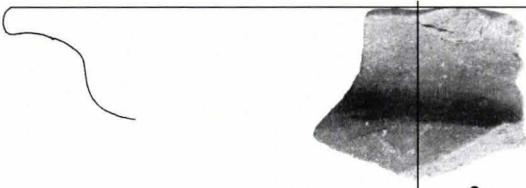
5

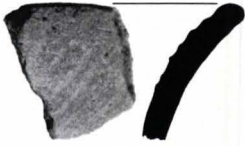
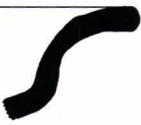
1

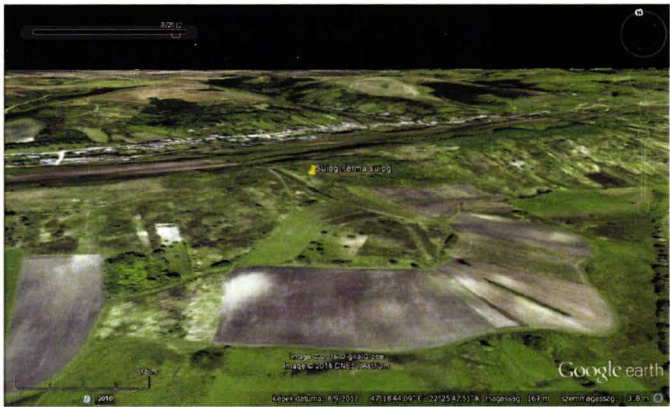
3

2

6

7

8

9

Planşa XXI. Poiana (Réti legelő-réti liget), 1–6. Material ceramic;
Suig-Szunyog domb, 7–9. Material ceramic